БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 234 (8454) | 1957 оной октябриин 3, четверг | Сэн 20 мүнгэн

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Якутска Автономно Советскэ Социалистическэ Республикые Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Ажахыгаа, соёл болбосоролоо хүгжөөхэ хэрэгтээ яхад арадай амжалта туйлаһыень тэмдэглэн, мүн Россин гүрэнтэй Яхадай һайн дураараа ниилэһээр 325 жэлэй ойн гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, **Якутска Автономно Советскэ Социалистическэ Республикые Ленинэй** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1957 оной октябриин 1.

ЗООТЕХНИК! Энэ танай нангин уялга

...арин, нарибтар ...оотой хонидые ...ор үсхэбэрилхэ ...аа Парти, Пра...ельствын таби... зорилгые бэе...эн республикымнай колхо...д, совхозууд һүүлэй жэл...дэ яһала һайн үрэ дүн ...аа. Хэрбээ гурба дүрбэн жэлэй ...а тээ гол түлэб шэрүүн, шэрүүб... ноохо гүрэндэ тушаажа бай... һаа, мүнөө колхозууд болон сов...уднай эхэнхинь нарин, нариб... ноохо Эхэ орондоо үгэдэг бо...хой.

...үүлэй дүрбэн жэлэй туршада ...идой тоо толгой 1,5 дахин оло...жо, ноохо абалга хоёр дахин ...уу дээшэлһэн байна. Мүнөө ...дэ колхозууд, совхозуудаймнай ...аһан ноохоной гурбанай хоёр ...инь нарин, нарибтар ноохон ...а юм.

...оргойн хониной совхоз, хонёор ...н Баргажанай аймагай Карл ...рксын, Курумканай Карл Марк... болон бусад хэдэн колхозууд ...үедэ бүхы хонидоо нарин ба ...бтар ноохотой болгожо шадаа. ...энэйнгээ ашаар һайн шанартай ...о тушаажа, олзо доход ехээр ...аг болонхой. Жэшээнь, Барга...ай аймагай Карл Марксын нэ...жэтэ колхоз мүнөө жэл ганса... ноохо тушаажа, хоёр миллион ...уу мүнгэн олзо абаа.

...онидой үүлтэрые богони бол...то эрид хубилгажа, манай эн... эрхэ байдалда нарин, нариб... ноохотой хонидһоо олон хурь... ноохо ехээр абажа болохо бай...ние Боргойн хониной совхозой, ... республикын түрүү хонишодой ... дүршэл харуулна. Боргойн сов... эдэ жэлнүүдтэ үүлтэр һайжа...лгада гол анхаралаа табижа, ...кын туйлалта болон хонишодой ... дүршэлые үргэнөөр хэрэглэһэ... ашаар мүнөө бүхы хонидоо ...ин, нарибтар ноохотой болго... хонин бүриһөө дунда зэргээр ...бэн килограмм шахуу ноохо ...даг болоо бшуу.

...дэ түрүү ажахынуудта нэн тү...н **хонидоо һайн үүлтэрэй, ноохо ...эр үгэдэг хусануудай үрөөр, ис...ственна аргаар үрэжүүлдэг** бо...хой. **Хурьгадаа гол түлэб үбэ... һарануудта абажа, эхэтэйнь ... байлгажа түлжүүлдэг** юм. Ехэ ...о үгэдэг хонитой болохын тү... тэрэнэйнгээ хурьган байха...инь хойшо һайса харуу...лха, тэжээхэ хэрэгтэй гэ... түрүү ажахынуудай жэ... харуулна. Илангаяа **нарин, ...рибтар ноохотой хонидой хурь...ые жэжэ, нарай байха сагтань ...са тэжээхэ,** шадаал һаа эхэдэнь ...тэ тэжээл, зелёнко болон бусад ...эл элбэгээр үгэжэ байгаад, ...эйнь суг байлгажа харууһалха... онсо һайн үрэ дүн туйлагдана.

...игэбэшье, хонин ажалые хүг...эхэ, нарин ба нарибтар ноохо... хонёор олон болохо тушаа уял...ууды абажархёод, миил хоо...р шашалдаад үнгэрдэг хүтэлбэ...гшэд, хүдөө ажахын мэргэжэл... зоотехнигүүд республикын кол...ууд болон совхозуудта али олон ...рдаг. Имагтал энэ шалтагаан... боложо, республика дотор хо...ой үүлтэр һайжаруулга хан...агүйгөөр ябуулагдажа, тон ба... ноохон абтадаг зандаа. Мүнөө ... хонин бүриһөө оройдоо 2,4 ки...рамм ноохо абажа, манай рес...блика мүрысэдэг Читын областьд... гээгдэһэн байна бшуу. Мүнөө ...дэшье хонидые искусственна ...аар үрэжүүлгэ олохон колхо...дта, аймагуудта муугаар эмхид...эһэн, хаһа саг соогоо үнгэргэг...гүй байшоо.

...имэ байдалые саашадаа тэсэхын аргагүй. Хэрбээ хонидоо һайн үүлтэртэй, нарин, нарибтар ноохо ехээр үгэдэг болгохо гээл һаа, хоохон үгөөрөө шашаха бэшэ, харин бодото ажал дээрээ тэрэнэй түлөө үсэд шангаар, шадабаритайгаар тэмсэхэ хэрэгтэй.

Хонидойнгоо үүлтэрые түргэнөөр һайжаруулхын түлөө эгээн түрүүн колхоз, совхоз бүхэн һайн үүлтэрэй, эрхим шанартай ноохо ехээр үгэдэг хусануудтай болохо, тэдэнээ жэлэй дүрбэн сагта зааханшье тураангүй, тарган байлгаха ёһотой. Тиихэдээ **500 эхэ хонин бүридэ нэгэл һайн хусатай болохо зэргэтэйбди.** Хажуугаарнь 100—150 эхэ хонин бүридэ нэгэ нэгэ шэлэгдэмэл бэдэрдэг хусатай байха болонобди. Ноохо багаар үгэдэг, үүлтэр муутай бэшэ хусануудые илгажа, бултыень эмнижэ, эрье хонидой отарануудта табиха шухала. Энээнние зоотехнигүүд, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд хангаха уялгатай.

Саашадаа нарин, нарибтар ноохо ехээр үгэдэг хонидтой болохын түлөө элбэг дэлбэг тэжээл хэрэгтэй. Хэрбээ үбэл зунгүй адуулаад, нэмэлтэ тэжээл горьтойгоор эдюулээгүй һаа, хэзээдэшье хонидойнгоо ашаг шэмые дээшэлүүлжэ шадахагүйбди. Тиимэһээ **үбэлжэлгын үедэ хүсэд хүрэхэ бүдүүн тэжээлһээ гадна эхэ хонин, хуса бүхэндэ хоёр центнерһээ бага бэшэ шэмэтэ тэжээл, силос болон концентрированнэ тэжээл бэлдэхэ** хэрэгтэй.

Ерэхэ жэлдэ колхозууд болон совхозуудта **бүхы хонидоо ноохонойнь шанараар, наһаарнь илгаха хэрэгые хүсэд дүүргэхэ** гээшэ зоотехник бүхэнэй нангин уялга болоно.

Һайн шанартай хусануудые хүсэдөөр хэрэглэхын түлөө, хонидой һубайралгые усадхахын зорилгоор искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриие эрид һайжаруулха, гүрэнэй үрэжүүлгын пунктнуудые олошоруулжа, ажалыень мүнөө үеын эрилтын ёһоор табиха гээшэ шухала удхашанартай. Мүнөө жэлдэшье энэ хэрэгтэ бии байһан дутагдалнуудые дары усадхаха, **бүхы хонидоо эдэ үдэрнүүдтэ искусственна аргаар үрэжүүлжэ, хаа хаанагүй дүүргэхэ** ёһотойбди. Ерэхэ жэлэй үрэжүүлгын эхилтэр **эхэ хонидой 3—4 отара бүхэндэ искусственна үрэжүүлгын пунктын типовой байратай болохо** зорилго табигдана.

Колхоз, совхоз бүхэн энэ жэлэй үбэлжэлгын эхилтэр баригдажа байһан хонидой байрануудые дүүргэжэ, хуушануудынь заһабарилжа, хойто үбэлжэлгэ болотор **бүхы эхэ хонидоо нютагай уларилда таараха, типовой һайн байраар хангаха** уялгатай.

Хонидой үүлтэрые һайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын түлөө **эрхим түрүү хүнүүдые, залуушуулые хонишодоор томилжо, тэдэнэрые наукын туйлалтанууд болон түрүү дүй дүршэлтэй хүсэдөөр танилсуулжа,** мэргэжэл шадабарииень дээшэлүүлхэ гээшэ аймагуудай партийна организацинуудай шухала зорилго мүн.

Нүхэд зоотехнигүүд, хонишод! Хонин ажалда бии байһан дутагдалнуудые эрид шууд усадхан. Тэрэниие мэргэжэл шадабаритайгаар эрхилжэ, **ойрын 2—3 жэлдэ бүхы хонидоо нарин ба нарибтар ноохотой болгохо** хэрэг эгээн түрүүн таанарай оролдолгоһоо дулдыдаха байна.

УРГАСА ХУРЯАЛГА, ҮРЭҺЭ ХААЛГА РЕСПУБЛИКЫН ОЛОХОН АЙМАГУУДТА ХАНГАЛТАГҮЙГӨӨР ЯБАНА

ТЭНДЭХИ КОЛХОЗНИГУУД, МЕХАНИЗАТОРНУУД! Гээгдэлһээ гарахын түлөө үдэр һүниие мэдэнгүй ажаллаха хэрэгтэй

★

Республикын колхозууд, совхозуудта ургаса хуряалгын ябаса тухай

1957 оной октябриин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймагууд	Ороохото культура	Хартаабха	Зелёнко
Хориин	99,5	100,0	64,6
Хэжэнгын	94,7	56,7	57,2
Кударын	91,8	81,3	23,2
Заиграйн	91,5	93,4	63,6
Бичурын	91,0	82,7	29,5
Прибайкальска	88,0	95,7	59,8
Түнхэнэй	75,6	88,8	55,1
Курумканай	87,2	97,3	44,4
Яруунын	86,6	36,8	67,1
Закаменай	85,9	75,0	—
Мухаршэбэрэй	84,9	96,5	10,2
Тарбагатайн	82,8	96,7	10,4
Ториин	81,6	77,0	36,4
Баргажанай	81,4	88,9	40,9
Кяхтын	80,6	100,0	15,0
Б.-Кударын	77,5	72,8	—
Кабанскын	73,3	81,1	30,8
Иволгын	70,7	96,5	13,5
Зэдын	64,3	78,8	27,1
Сэлэнгын	62,4	93,2	25,4
СОВХОЗУУД			
Яруунын	98,4	87,5	73,9
«Эрдэм»	94,2	100,0	40,5
Хориин	90,1	98,0	70,4
Кяхтын	78,5	94,3	20,2
Боргойн	73,1	97,6	31,1
Бичурын	67,6	90,3	—
Сэлэнгын	54,0	65,7	—

Түсэбһөө гадуур таряа тушаана

Ториин аймагай түрүү колхозууд гүрэндэ таряа тушаалгаяа дүүргээд, түсэбһөө гадуур тушаажа байнхай. «Улаан Бургалтай» колхоз түсэбһөө гадуур 3558 пүүд, «Заветы Ильича» 6648 пүүд, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 6664 пүүд, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 3696 пүүд таряа гүрэндэ тушаагаа. Мүнөө аймагай колхозууд таряа тушаалгаяа үргэлжэлүүлжэ, үрэһэ хүрэнгэеэ хаажа байнхай.

П. Андреев.

★ ★

Кяхтада таряа хуряалга урагшаа ябанагүй

Энэ жэлэй сагай уларилай хэды таагүй байбашье, Кяхтын аймагай колхозууд хаһа саг соогоо таряа хуряалгые дүүргэхэ арга боломжотой. Энээние түрүү механизаторнуудай дүй дүршэл эли тодоор гэршэлнэ.

Калининай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг комбайнер—лафетнэ жаткын машинист Леонид Черепанов үдэртөө 35—45 гектар, зарим үдэрнүүдтэ 59 гектар хүрэтэр таряа хадана. Машинистын гү, али трактористын эдеэлхэ үедэ хоёрдохи тракторна бригадын бригадир нүхэр Капустин тэдэнэй орондо өөрөө хүдэлдэг. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг комбайнер Цындэ Цыренов үдэрэйнгөө даалгабариие 250—300 процент дүүргэнэ. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Царам гэжэ нютагта хүдэлдэг суута комбайнер Иннокентий Сукнев хуушан «Коммунар» комбайнай хедертэ подборщик тааруулжа, 10 гектарай орондо 25—30 гектар таряа суглуулжа сохино. Подборщигые хедертэ зохидоор тааруулһанай ашаар нүхэр Сукнев газарта няалдаһаншье ваалнуудые гээнгүй, суглуулжа сохидог. Тиигэжэ таряанай гээлтэ хоролтые сүм усадхаа. Бэшэшье түрүү механизаторнууд олон юм.

Механизаторнуудай хэды оролдобошье, юрэнхыдөө аймагай колхозуудта таряа хуряалга аргагүй нобшорһоор. Һүүлэй мэдээгээр Погранична МТС-эй харьяата колхозууд 4063 гектар таряа хадаад, тэрээнһээ оройдоол 1059 гектарынь суглуулжа сохёо. Иигэжэ суглуулгань хадалгаһаа 3000 гектараар гээгдээ.

Энээнэй гол шалтагаанинь юуб гэхэдэ, Погранична МТС-эй машинанууд муугаар ашаглагдана. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гурбадахи комплексно бригадада хүдэлдэг комбайнер нүхэр Чимбеев хорёод гаран үдэрэй туршада 43 гектарай таряа суглуулжа сохёо. Энэ колхозой нэгэдэхи комплексно бригадада хүдэлдэг комбайнер нүхэр Бабкинай агрегат ургаса хуряалга эхилһэнһээ хойшо арбаншье гектар хуряагаагүй юм. Эндэхи комплексно бригадын хүтэлбэрилэгшэ нүхэр И. Коломин таряа хадажа байһан комбайнуудые машинаар, мэшээгээр хангнагүй.

Субагтын эхиндэ МТС-эй 5-дахи тракторна бригада хүдэлдэг. Сагай оройтожо байхада эндэ 210 гектар шэниисэ, хара таряан суглуулагдаагүй хэбтэнэ. Тиихэдэ 261 гектар таряан хадагдаагүй ургажа байһаар. МТС-эй таряа хуряалгын механизмууд тон муугаар ашаглагдана. Жэшээлхэдэ, комбайнер нүхэр Цыдендамбаев 120 гектар шэниисые таряа хуряалга эхилһэнһээ хойшо дүүргэжэ яданхай. Залуу комбайнер В. Чойдоровой агрегат 50 метр сабшаад лэ эбдэрнэ. Иигэжэ механизмуудай муугаар хүдэлжэ байхадань, ажалынь яагаад урагшаа ябаха гээшэб? Таряа сэбэрлэхэ механизмууд дутана. Жэшээлхэдэ, Сүүжын таряанай тоог дээрэ оройдоол нэгэ зернопульт хүдэлнэ. Нэгэшье мүртөө эбдэржэ, биратай юумэ хэнэгүй. Сентябриин 27—28 үдэрнүүдтэ моторынь эбдэржэ хүдэлөөгүй.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид «таряамнай шииг нойто ехэтэй гэһэн шалтагаан урдаа баряад, энэ шухала хэрэгые түргэдүүлхэ тушаа хэмжээ абанагүй.

Мүн Сталинай, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта «ВИСХОМ» сушилка ашаглагданагүй. Энэ шалтагаанһаа гүрэндэ таряа тушаалга удаарна.

Сентябрь һарын дүүрэтэр аймагай колхозууд гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө 20-ёод лэ процент болгобо.

Кяхтын аймагай колхозуудта ургаса хуряалгын гээгдэлэй үшөө нэгэ шалтагаанинь юуб гэхэдэ, олонхи тракторна бригадануудта һүниин халаанай хүдэлмэри эмхидхэгдэнэгүй. Погранична МТС-эй мэргэжэлтэд — главна инженер, участково механигууд тракторна бригадануудаар ябаха мүртөө бодото туһаламжа хүргэнэгүй. Үдэргөө 5—6 бригадаар гүйлгэлдөөд үнгэршэнэ.

Партиин Кяхтын **айком,** аймгүйсэдком таряа хуряалгын хүдэлмэриие ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ тушаа шанга хэмжээ абаха зэргэтэй.

Д. Болхоев, манай корр.

★

Республикын МТС-үүд болон совхозуудта үрэһэ хаалгын ябаса тухай

1957 оной октябриин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

МТС-үүд	Ороохото культуранууд	Хартаабхаар
Нарһатын	73,5	—
Ехэ-Куналейн	70,3	52,6
Хэжэнгын	66,6	22,9
Эгэтын	64,8	19,1
Охин Булагай	60,9	59,9
Бага-Куналейн	60,3	26,0
Чесанын	55,6	16,6
Курбын	48,8	33,4
Ехэ-Кударын	48,0	68,1
Бичурын	48,0	42,5
Шэнэ-Бэрээнэй	47,8	40,1
Үшөөтэйн	43,8	30,1
Итанцын	42,8	68,7
Түнхэнэй	40,3	53,2
Гашейн	40,3	54,4
Иволгын	37,3	59,7
Хориин	35,8	—
Хонхолойн	32,4	46,5
Баргажанай	32,2	53,6
Тарбагатайн	30,7	50,2
Темлюйскэ	29,1	45,0
Бургалтайн	25,3	30,0
Хүнтэйн	24,0	68,4
Кабанскын	21,2	42,7
Жэрэмэй	19,2	61,7
Ториин	17,9	22,1
Сүхын	16,1	12,4
Хамнигадайн	15,0	82,6
Суулгын	11,2	39,0
Цагаан-Усанай	11,2	25,4
Закаменай	10,1	39,1
Погранична	9,8	67,5
Хэрэнэй	6,5	48,8
Сэлэнгын	5,4	46,7
Саянтын	—	—
СОВХОЗУУД:		
Яруунын	87,9	51,4
Хориин	84,6	10,6
Боргойн	40,5	24,4
Кяхтын	26,1	58,8
Бичурын	23,1	53,3
«Эрдэм»	22,0	23,3
Сэлэнгын	—	—

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

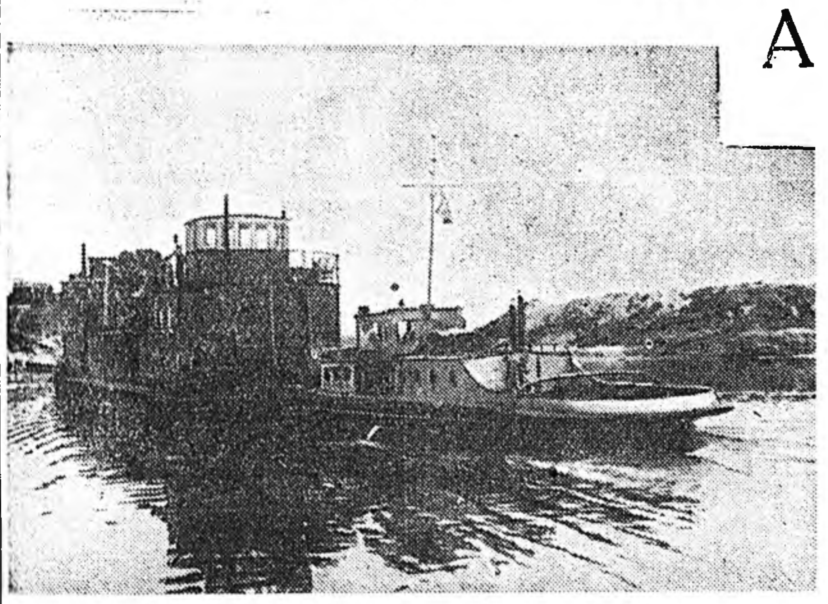

Зоримгой команда

Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн һайндэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтахын тула Зүүн Сибириин пароходствын Улан-Удын пристаниин хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд бүри һайнаар ажаллажа байна.

Сэлэнгэ мүрэн дээрэ баржануудые урдаа түлхеэд ябаха түрүү аргые «Шарагол» гэжэ теплоходой командынхид энэ жэлдэ хэрэглэжэ, бусад командануудтаа ажалай үльтэр жэшээ харуулба.

Байгша оной навигациин түрүүшын үдэрһөө «Шарагол» теплоходой капитан нүхэр Труфанов ашаатай баржануудые урдаа түлхихэ арга хэрэглэжэ, Сэлэнгэ, Хёлго мүрэн дээгүүр тамаран, Суулгын МТС-тэ таряанай хүрэнгэ абаашаһан байгаа.

Энэ арга юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, нэгэдэхеэр, баржануудые урдаа түлхеэд ябахада түргэн байдаг, хоёрдохёор, һара, кварталай түсэб болгоорһоо урид дүүргэгдэдэг байна.

— Үнгэрэгшэ жэлдэ минии баржые хойноо шэрэжэ ябаһан «Тюленин» теплоходой капитан нүхэр Минеев Ганзуринай тохойн түргэн урасхаалда ашаатай баржые даажа ядахадаа, тэрэниие шэнэ аргаар—урдаа түлхижэ, энэ тохойе гаталһан байгаа,—гэжэ баржын шкипер нүхэр Гашко хөөрэнэ.

Нүхэр Труфановай командынхид навигациин эхилхэһээ хойшо 25 гаран рейс хэхэдээ, бултыень шэнэ аргаар—урдаа түлхижэ гаталһан байна.

Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ бэлэг болгон тус командынхид 114-дэхи баржые нэгэшье хүдэлмэришэнгүйгөөр шэрэжэ, рейсдээ гараһан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Шарагол» теплоход рейсдээ ябана.

Б. Цыремпиловэй текст.
Д. Балдановай фото.

Жэлэй дүүрэтэр 4 миллион хирпиисэ

Дээдэ Онгостойн хирпиисын заводой хүдэлмэришэд Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэхэ тушаа КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолтой танилсахадаа, жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 7-до дүүргэхэ уялга абаһан байгаа.

Заводой хүдэлмэришэд үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл ажалдаа нэбтэрүүлһэнэй, техникын хүсые гүйсэдөөр хэрэглэһэнэй ашаар октябриин 1-дэ жэлэйнгээ түсэбые һара урид дүүргэһэн байна. Заводой мастер Чеченковагай хүтэлбэрилдэг халаанайхид мүрысөөнэй түрүүшүүл юм. Эдэнэр сентябрь һарын түсэбһөө гадуур 200 мянган хэһэг хирпиисэ сохёо. Бригадын гэшүүд заводоуправлениин, партийна организациин, завкомойнгоо Улаан тугые абанхай.

Амжалтаараа алдаршаһан заводой хүдэлмэришэд жэлэй дүүрэтэр 4 миллион хэһэг хирпиисэ сохихо уялга абаад, эдэ үдэрнүүдтэ бүри һайнаар ажаллана.

А. Димова.

11-дэхи һарын түсэбөөр...

Манай олзоборилгын артелиин оёдолшод Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтажа байна. Оёдолшоднай арбан һарынгаа түсэбые октябриин 1-дэ дүүргэхэ уялга хабар байхада абаһан юм. Энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын тула цех, халаан бүхэн хоорондоо мүрысэн ажаллаа.

Сентябриин 25-най үдэр арба һарын түсэб дүүргэгдэжэ, артелиимнай хүдэлмэришэдэй дунда ехэ баяр болоо. Тиихэдэ сентябрь һарын түсэб 106,5 процент дүүргэгдэжэ, түсэбһөө гадуур 80 мянган түхэригэй оёдомол хубсаһан республикымнай магазинуудта гаргагдаа. Энэмнай үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулжа үзэхэдэ, 540 мянган түхэригөөр ехэ байна. Дотор хубсаһа оёдог, трикотажна цехүүд мүрысөөндэ түрүүлнэ. Эдэнэр арба һарынгаа түсэбые 102—103 процент дүүргэээ. Тиихэдэ оёдолшод Ракшиева, Архипова, Алексеева, Брянская, Ахмарова, Головачева, Доржиева, Бадмаева, Старкова, Очирова болон бусад найман һарын туршада 10 һарын түсэб дүүргэһэн байна.

Л. Виневич,
«Кооператор-комсомолец» артелиин түрүүлэгшэ.

Олонациональна бригада

Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаһан Галуута Нуурай нүүрһэшэд һайндэрэй дүтэлхэ бүри шэнэ амжалта туйлан ажаллажа байнхай. Илангаяа нүхэд Бондарев, Халбазаровай хүтэлбэрилдэг проходчигуудай, навалоотбойщигуудай бригаданууд һайнаар ажаллажа, халаанайнгаа, һарынгаа даабаринуудые үлүүлэн дүүргэнэ.

— Донбассай нүүрһэшэд шэнэ үүсхэл гаргажа, социалистическэ мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ нилээд ехээр нүлөөлһэн байна, — гэжэ проходчигуудай бригадир нүхэр Бондарев хөөрэнэ.

Хүдэлмэришэн бүхэн халаанайнгаа даабариһаа гадуур тонно нүүрһэ малтаха тэһэн үүсхэл Галуута Нуурай нүүрһэшэдээр дэмжэгдэө. Шахтын хүдэлмэришэд үдэр бүри туд тудтаа 8,6 тонно нүүрһэ малтаха байгаа һаа, мүнөө 10 гаран тонно нүүрһэ малтажа, халаанайнгаа даабариие үлүүлэн дүүргэдэг болоо.

Энэ бригадынхид Октябриин 40 жэлэй алдарта ойдо бэлэг болгон, түсэбһөө гадуур 500 тонно нүүрһэ малтаха уялга абаад, хэзээ хэзээнэйхиһээ эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «ЭШ-4-40» маркын алхалдаг экскаватор нүүрһэ малтажа байна.

Ф. Моренец.

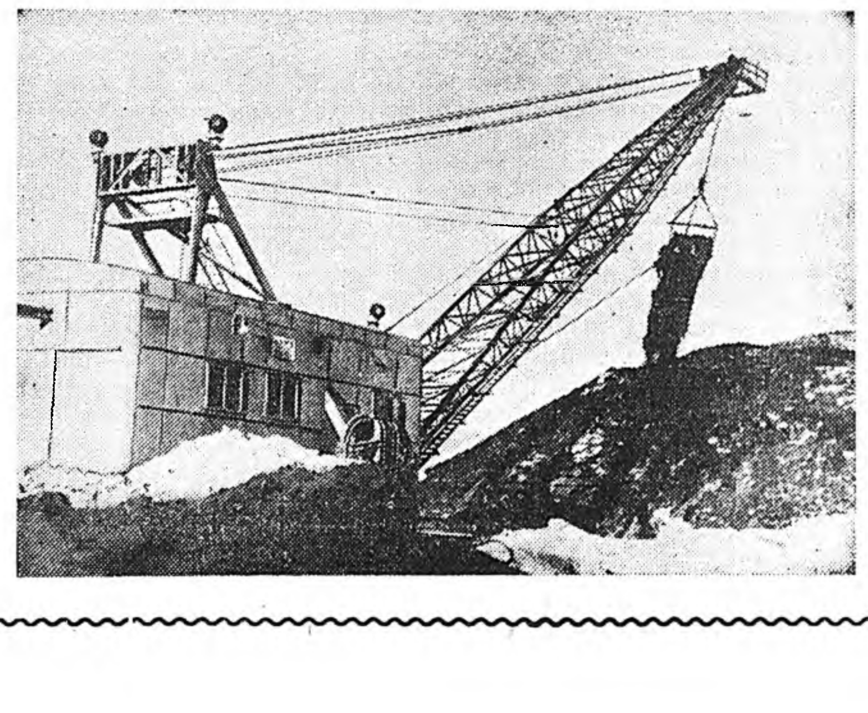

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ТУГ ДОРО

Революциин солдат

КУТАИСИ. Коминтерн үйлсэдэхи № 40 гэр Кутаисидэ һайн мэдээжэ. Эндэ гражданска дайнда хабаадагша поэт Андрий Синаури байдаг юм.

Революциин энэ солдат 37 жэлдэ хүндөөр үбшэлжэ, хэбтэриин болонхой. Гэбэшье, тэрэ хадаа гансаараа гэжэ нэгэшье һанадаггүй. Тэрэнэй уншагшад болон нүхэдынь ходо орожо, хөөрэлдэдэг, мүн олон зон бэшэдэг байна.

Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойдо бэлэдхэжэ байһан үдэрнүүдтэ студентнэр, хүдэлмэришэд, пионернүүд, Советскэ Армиин сэрэгшэд гражданска дайнай жэлнүүд тухай, поэдэй ажабайдалдаа гаргаһан эрэлхэг зориг болон баатаршалга тухай Андриин хөөрөө шагнахаяа ерэдэг байна.

...Энэ хадаа залуу Советскэ Республикые интервентнүүд болон сагаангвардеецүүдэй үгы хэхэ гэжэ эрмэлзэжэ байһан үдэрнүүдтэ болоһон юм. Эдэ һүрөөтэй шэрүүн жэлнүүдтэ Улаан Армиин зэргэдэ һайн дураараа ороһон олон мянган хүдэлмэришэд болон таряашадай дунда Кутаиси городой эдир залуу хүбүүн Андрий Синаури бии һэн.

1920 ондо Хойто Кавказые империалистическэ шунахайнарһаа болон сагаангвардеецүүдһээ сүлөөлхын түлөө үсэд шанга тулалдаан болоо. Январиин эсэс багта Синауриин батарей таатай зохид стратегическэ пункт эзэлээ. Сэрэгшэд хадаа тэрэнээ дайсадта үгэхэгүй, нэгэшье алхам гэдэргээ сухарихагүй гэжэ шиидэһэн байгаа.

Ехэ хүйтэн, ходо саһан орожо байгаа. Туһаламжа хүлеэһээр байтарынь дүрбэн үдэр үнгэрбэ. Солдадууд һүүлшынгээ ами табитараа тэсээ. Туһаламжын отрядай ерэхэдэ батарейн командир хүсэеэ буураажа, һалаха болоод байгаа һэн. Тон хүндөөр хүлдэһэн Синауриие госпитальда эльгээбэ. Үе мүсэеэ хүлдэһэнһөө боложо, Андрий ябажа шадахаяа болиһон байна. Гэбэшье, советскэ засагай түлөө үсэд шанга тэмсэлшэ—Андрий Синауриин хүсэ зоригые энэ үбшэн хүхалжа шадаагүй. Тэрэ хадаа мүнөөхи лэ баатар зоригтой зандаа. Тэрэнэй хүбүүниинь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ фронт дээрэ ами бэеэ хайрлангүй тулалдажа, наһа бараһан байна. Революциин солдат тэмсэлээ үргэлжэлүүлһээр. Тэрэ хадаа Эхэ ороноо болон арад зоноо алдаршуулдаг поэзидэ бухы хүсэ шадалаа үгөө.

Үнгэрэгшэ жэл Грузиин гүрэнэй хэблэл Андрий Синауриин шүлэгүүдые ном болгон хэблэжэ гаргаа. Мүнөө тэрэнэй шэнэ шүлэгүүд суглуулбари болгон гаргагдажа байна.

— Энэ хадаа Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 40-дэхи жэлэй ойдо минии бэлэг гээшэ, —гэжэ поэт хэлэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Андрий Синауриин нүхэдэйнгөө туһаламжаар ябажа хараһан Рустави, Самгори гэжэ Грузиин металлургнуудай городто зорюулагдаһан шүлэгүүд суглуулбари сооһь ороо. Советскэ засагай үедэ Грузида болоһон гайхамшагта шэнэ хубилалтанууд тухай поэт шүлэгүүд соогоо омогтойгоор хөөрэнэ.

(ТАСС).

ОКТЯБРИИН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО ЗОРЮУЛАГДАҺАН ТЕЗИСҮҮДЫЕ ШУДАЛНА

★ ★

Түрүүшын заняти

Уржадэр Улан-Удын шэлэй заводто партийна һуралсалай түрүүшын заняти үнгэргэгдэбэ.

Энэ жэлдэ тэндэ политһургуули, партиин түүхэ шудалха кружок, мүн тодорхой экономико шудалха политһургуули хүдэлхэ байна. Эдэ кружок болон политһургуулинуудтань хамта зуу шахуу коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүд һуралсаха юм.

Партийна һуралсалай шэнэ жэлые эмхитэй һайнаар угтахын тула тусхай хүдэлмэри эндэ ябуулагдаа һэн. Тиигэжэ кружок болон политһургуулинуудта һуралсаха хүнүүд тодорхойлогдоһон, мүн кружок, политһургуули хүтэлбэрилхэ дүршэлтэй пропагандистнууд томилогдоһон байна. Гэбэшье, түрүүшын заняти үнгэргэхэдэ дутагдалнууд ушараа. Жэшээнь, тодорхой экономико шудалха политһургуулиин хүтэлбэрилэгшэ Александра Павловна Галочкина «Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо» гэһэн КПСС-эй ЦК-гэй Пропаганда болон агитациин таһагай, КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай тезисүүдэй нэгэдэхи бүлэгөөр заняти үнгэргэхэ аад, бэлэдхэлгүй ерээ. Тиигэжэ миин лэ эмхидхэлэй хүдэлмэри тухай, ямар хүнүүдэй партийна һуралсалда хабаадуулагдаха, ямар үдэртэ заняти үнгэргэхэдэ таатайб гэхэ мэтэ асуудалнуудые хөөрэлдөөд лэ дүүргэһэн байна бшуу.

Партиин түүхэ шудалха кружогой заняти эмхитэй һайнаар үнгэрөө. Кружогойнь хүтэлбэрилэгшэ, заводой инженер Иван Дорофеевич Панкин занятиингаа түрүүшын часта эмхидхэлэй хүдэлмэри тухай хөөрэлдөө хэбэ. Нёдондо жэлдэ партийна һуралсалай ямараар ябуулагдаһан тухайнь, ямар амжалта, дутагдалнуудтай байһанаа тодорхой жэшээ дээрэ харуулба. Мүн энэ жэлдэ партийна һуралсалай ямараар ябуулагдаха тухайнь һуралсагшадта мэдээсэбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пропаганда болон агитациин таһагай, КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай тезисүүдые түрүүшын занятинуудта шудалха тухайгаа мэдээсээ. Эндэ хэрэглэгдэхэ литература, элдэб материал, брошюрануудые нэрлээ.

Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин илалта ба СССР-тэ пролетариадай диктатурын батажан мандалгые һонирхолтой, этигэмэ жэшээнүүд дээрэ тодорхой һайнаар һуралсагшадта хөөрэжэ үгөө.

—Баатар габьяата Коммунистическэ партиин, сэсэн мэргэн вождь Владимир Ильич Ленинэй хүтэлбэреэр Россин хүдэлмэришэд; таряашад хаанта хархис засагые унагаагаад, дэлхэй дээрэ түрүүшынхеэ өөһэдын засаг түрэ тогтооһон байна,—гэжэ Иван Дорофеевич сэдьхэл хүдэлгэмөөр хэлэбэ. Бусад оронуудай хүгжэлтэдэ, хүдэлмэришэн-таряашадай хүдэлөөндэ Октябриин революциин айхабтар ехээр нүлөөлһэн тухайда, арадай демократиин гүрэнүүдэй жэшээ дээрэ элитээр харуулаа.

Д. Чимитов.

★

Эмхитэйгээр үнгэрөө

Улан-Удын модоной заводто октябриин 1-нэй үдэшын 6 часһаа урид 50 шахуу хүн суглараад байба. Мүнөө ябуулагдажа байгаа политика, ажахын экономико шудалха кружогуудта бэшүүлһэн коммунистнууд, партийнабэшэ эдэбхитэд түрүүшынгээ занятида сугларaa.

Тэбхэр 6 часта занятинь эхилбэ. «Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин илалта ба СССР-тэ пролетариадай диктатурын тогтон бэхижэлгэ» гэһэн темээр пропагандист нүхэр А. Драган хөөрэжэ үгөө. Нүхэр Драган занятидаа һайнаар бэлдэжэ, В. И. Ленинэй зохёолнуудые, бусад материалнуудые хэрэглэлсээ. Тиимэһээ, лекцинь удха түгэлдэр, һонирхолтой байба.

Пропагандистын хэлэһэнэй һүүлээр һурагшад ойлгоогүй зүйлнүүдээ асуужа, тодорхой харюунуудые абаа.

Иигэжэ модоной заводто партийна һуралсалай түрүүшын заняти эмхитэйгээр үнгэрбэ.

Д. Аюшеев.

Арба-арбан айлда агитатор

Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан тезисүүдые зоной дунда хайшан гээд тайлбарилха асуудалаар агитаторнуудта заабари үгэхын тула Зэдын аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци һаяхан семинар үнгэргөө. Тэрээндэ 18 агитатор хабаадаба.

КПСС-эй айкомой Цагаан-Усанай МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр И. Харжеев тезисүүд тухай, тэдэниие яажа, ямар аргаар тайлбарилха тухайда элидхэл хээ.

Мүнөө агитаторнуудынь арба-арбан айл даажа абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи ниитын наукануудай Академиин ректор И. А. Дорошев партиин VI съездын делегадуудтай хөөрэлдэжэ байна.

(Зүүн гарһаа) Н. П. Мизикин, И. А. Дорошев, И. П. Флеровский, К. А. Гайлис, Б. Н. Нимвицкий гэгшэд түрүүшын рядта һуунад. ТАСС-эй фотохронико.

Федосья Матвеевна Осодоева

Большевик партиин хүтэлбэри доро, ородой хүдэлмэришэн ангиин туһаламжаар эрхэ сүлөөгэй, социализмын түлөө революционно тэмсэлдэ бодолсоһон бурят хүбүүд, басагадай тоодо Федосья Матвеевна Осодоева ородог.

Ф. М. Осодоева хүшэршье һаа, хүндэтэй замаар ябаһан байна. Тэрэнэй эрхилһэн бухы ажал-ябуулгыень багахан статья соо тобшохоноор тоолоҗо барахаар бэшэ юм. Ф. М. Осодоева медицинскэ сестра, партийна ажал-ябуулагшын, пропагандистын, инженерэй тушаал үүргэ дүүргэжэ байгаад, социализмын түлөө тэмсэлсэһэн намтартай.

Эрхүүгэй областиин Боохоной аймагай Үхэр тосхоной үгытэй ядуу бурят-Матвейн бүлэдэ Ф. М. Осодоева түрэһэн байна. Хоёр наһатайшье болоодүй байхадаа эхэһээ хахасаа һэн. Федосиин арба наһа хүрэжэ байхада, эсэгэнь наһа бараа. Матвей зургаан хүүгэдтэй байһан юм. Тэрэ үедэ манай ороной ажалшан арад, илангаяа «буса түрэлтэд» хаанта засагай, мүн нютагай баяд ноёд болон ламанарай зүгһөө айхабтар ехээр дарлагдадаг байгаа. Тиимэһээ, Осодоевтоной үншэрһэн зургаан хүүгэд хооһо нойтоор ябажа, нютагай баядта хүдэлжэ, эдихэ хоолоо олодог байба. Гэбэшье, Феня бага балшар наһанһаа ном сударта дуратай байжа, эрдэм ухаа шудалхые ехэтэ хүсэдэг һэн гэлсэдэг. Нютагай эхин һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр гимназида һураха зөөригүй дээрэһээ, Малышевска церковно-приходско һургуулида, һүүлээрнь Эрхүүдэхи фельдшернүүдэй һургуулида орожо һураһан юм.

Эрхэ сүлөөдэ дуратай Феня эдир залуу наһанһаа, 1916 онһоо эхилээд, тэрэ үеын ёһо гуримда эсэргүү һанаатай болоһон, арад зондо тэрэнэй харшые мэдэһэн байна. Ахалагша курсада һурадаг ород басаган Иванова Шурын зүбшэл дурадхалаар революционно номуудые үзэхэ кружогто хабаадажа эхилһэн байгаа.

Февралиин революциһаа хойшо большевигүүдэй революционно ажал-ябуулгаа элеэр хэдэг болоходонь, Ф. М. Осодоева партиин гэшүүн болоодүй байгаашье һаа, Сагзуурын правительствода эсэргүү большевигүүдэй хэмжээ-ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадаһан юм. Федосья Матвеевна большевигүүдэй митингнүүдтэ, суглаануудта хабаадажа, меньшевигүүдэй, эсернүүдэй болон бусад дайсадай хархис ябуулгые, арадта харша байһые элирүүлэлсэдэг байба.

1917 оной декабрьда, Эрхүүгэй юнкернүүд, офицернүүдэй шуһата тулалдаа үүдхэхэ үеэр, Иванова Шуратай, фельдшерскэ һургуулиин революционно үзэлтэй бусад һурагшадтай хамта Федосья Матвеевна госпитальнуудаар хүдэлжэ, шархатаһан улаантанда медицинскэ туһа хүргэлсэдэг байгаа. Юнкернүүдэй үймөөнэй дарагдаһанай һүүлээр Эрхүүдэ Совет засагай тогтоһониинь элитэ. Энэ үеэр бурядай түрүүшын эхэнэр—большевик М. М. Сахьянова Эрхүү городто бурят большевигүүдэй группа эмхидхэхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулжа байба. Нүхэр Сахьянова РКП(б)-гэй Эрхүүгэй организациин хүтэлбэреэр революционно залуушуулые жагсаан эмхидхэлсэжэ эхилээ һэн.

Ф. М. Осодоева 1918 оной мартда РСДРП(б)-гэй гэшүүн боложо ороһон юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо бухы хүсэ шадалаа партийна хүдэлмэридэ үгэдэг болоо. Эрхүүгэй большевигүүдэй хүтэлбэреэр революционно кружогуудта ябаж[а] марксизмын үзэл суртал шудалх[а]ниинь тэрээндэ ехэ туһа хүргөө.

Ф. М. Осодоева һургуулияа дүү[ргэ]гээд, Боохоной больницада хүдэл[ж]жэ байхадаа, большевигүүд[эй] нюуса партийна группа эмхидх[э] Тиихэдэ граждан дайнай эг[...] шанга, бэрхэтэй үе байгаа. 19[..] оной зун добтолжо эхилһэн Колч[а]гай дээрмэшэд, бусад дайсад га[...] зуу муухайгаар аашалжа бай[...] Революционно ажал-ябуулгаа ел[...] нюусаар, тон нарян ябуулха ёһотой б[о]лоһон юм. Тии[гэ]жэ коммунист[ну]дай бэе бэедээ б[...] шэлсэхэ тусх[ай] шрифт зохёогдоһо[н] тэдээндэ нюуса н[э]рэнүүд үгтэһэн б[ай]гаа.

Ф. М. Осодоева (нюуса нэрэнь «[...]лонго») нюуса к[о]митедэй түрүүш[эр]шээр, Ф. Кон[...] («Бүргэд»), Н. Ш[...]танов («Шоно»), [...] Шантанов («[...]тух»), М. Ул[...]ханов («Һашан б[у]гэд») ба бусад комитет[эй] гэшүүд боложо һунгагдаһан ба[й]на.

Нюуса комитет Боохоной аймагай ажалшадай дунда хүдэлмэри ябуулдаг, колчагайхидай хоро[...] муухай аашые элирүүлдэг, харх[ис] ёһо гурим усадхажа, Совет засаг тогтоохын түлөө тэмсэлдэ үгытэ[й] дунда шадалтаниие элсүүлдэг ба[й]гаа.

1919 оной эсэстэ П. С. Балтахановай ударидалгаар Боохондо б[...]рядай түрүүшын морин сэрэгэй о[т]ряд эмхидхэгдээ һэн. Ф. М. Осодоева отрядай медсестрагаар, мү[н] агитатораар хүдэлһэн юм. Балтхинов Мясников хоёрой отряду[уд] нэгэдээд, Боохоной аймагые гадаадын булимтарагшад болон сагаан[...]тадһаа сүлөөлхэдэнь, Ф. М. Осодоева хабаадаһан байдаг.

Ф. М. Осодоева граждан дайнһаа хойшо 1922 оной эхинһээ 1929 [он] хүрэтэр Боохоной аймагай партийна органуудта хүдэлһэн, һүүлээр Зүүн зүгэй ажалшадай коммунис[тическэ ун]верситедые дүүргээд, ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомдо эхэнэ[р]нүүдэй таһагые даагшаар хүдэлһэн байна.

«Большевигүүд техникэ шудалха ёһотой» гэһэн партиин уряагай [...] рахадань, Ф. М. Осодоева тусх[ай] мэргэжэлтэй болохо гэжэ шиидэ[ж]э 1929 ондо һунэй промышленностин инженернүүдэй институтда ор[оо] һэн. Тэрээниие дүүргэһэнэй[нгээ] һүүлээр мяха-һунэй промышленностин министерствын органуудта хүтэлбэрилхы тушаалнуудые да[а]һан байгаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ [...]нэй заводуудай проект табил[га] «Гипрохолод» гэжэ Гүрэнэй инст[и]тудай главна инженер байһан юм.

Ф. М. Осодоева Москва городой хүдэлмэрилхэ үедөө райсоведэй депутадаар, мүн хүтэлбэрилхы па[р]тийна органуудта нэгэтэ бэшэ һу[н]гагдаһан байна.

Мүнөө Ф. М. Осодоева союзна пенсионер болонхой. Тиигэбэшье ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, Эрхүүгэй областиин партийна организациин түүхэ б[и]шэлсэжэ байнхай.

Совет засагай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэһэн, Бурят-Монголой т[ү]рүүшын большевигүүдэй нэгэн Ф. М. Осодоевагай ябажа гараһан алдарта зам иимэ юм.

А. БАРТАНОВА.

Зол жаргалта ажабайдалнай бадаран хүгжэнэ

Колхозой тогтохын урда тээ Хара-Модон нютагай таряашад өөдэгүй тулюур үмсын ажахытай нүүдэл дорой байдалтай байһан юм. Мал ажалыншье өөдэлдэггүй байгаа. Эндэхи зон модон анзаһаар газараа хахалдаг, гараараа таряа таридаг, хададаг, сохидог бэлэй.

Агуухэ Октябриин ашаар алдарта Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр эрхэ сүлөөгөө олоһон арад түмэнэй шэнэ ажабайдал үдэр хоног бүхэндэ хүгжэжэ, нютаг ороноймнай нюур шарай хубилан гэрэлтээ. 1928 ондо Хара-Модон нютагтамнай хамтын ажал байгуулагдажа, «Бата байдал» гэһэн нэрэ абаа һэн. Мүнөө Калининай нэрэмжэтэ колхоз болонхой.

Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын сэсэн мэргэн политикын ашаар, Совет засагай 40 жэлэй туршада нютагаймнай байдал танигдахаар бэшэ—тад ондоо болоо. Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд ажахын, соёл болбосоролой хүгжэлтын замаар ябажа, хамтынгаа ажахые бэхижүүлэн, баян дэлгэр, болбосон һайнаар ажаһуудаг болоо.

Тоо баримтанууд бүхы байдалыемнай толи гэрэл шэнги тодорхойгоор харуулна. Манай колхозой байгуулагдаһан түрүүшын жэл—1928 ониие абаад үзэе. Колхознигууднай түрүүшээр нэгэ гектар газарһаа 3 центнер таряа хуряадаг, һаамхай үнеэн бүриһөө жэл соо 250 литр һү һаадаг, нэгэ хонинһоо 1 килограмм нооһо хайшалдаг байһан юм.

Хара-Модондо анха түрүүлэн колхоз боложо хамтарһан үгытэй шадалтай 12 бурят айл 41 га тарилгатай байгаа. Манай колхоз тэрэ үедэ 156 үхэртэй, 310 хонитой, 23 моритой һэн.

Ангиин дайсад — нютагай нюдарган баяшуул, лама ноёд хаба шадалаараа хоро хүргэн эсэргүүсэжэ, Хара-Модондо колхозно хүдэлөө хойшо татаха гэжэ ехээр оролдоо бэлэй.

Хэды тиигэбэшье һаань, шэнэ хүсэн илажа, Калининай нэрэмжэтэ колхоз жэл ерэхэ бүри улам ехээр хүгжөөд, арад зоной дунда алдартай, хүндэтэй болоо. Артелиин ажахы түргэнөөр дэбжээ.

1929 онһоо эхилээд, Калининай нэрэмжэтэ колхозой жэшээгээр Хара-Модоной сомондо ондоо колхозууд удаа дараалан эмхидхэгдээ һэн. 1930 ондо манай нютагта долоон колхоз тогтоод байгаа. Сомоной бухы хүн зоной 85 процентнь хамтын ажалтай болоһон байба.

1937 ондо Могойтодо МТС-эй эмхидхэгдэһэнһээ хойшо манай колхоз бүри түргэнөөр хүгжөө. Колхозой таряалан дээрэ трактор, машинын хүнхинөөн таһалгаряагүй сууряатадаг болоо һэн. Колхозой баяр жаргалта шэнэ байдал бадаран мандажа, хүдөө нютагай түхэл шарай хубилжа эхилээ һэн.

1937 онһоо 1954 он хүрэтэр Хара-Модоной 7 колхоз хамтаржа, Курумканай аймагтахи эгээн томо—Калининай нэрэмжэтэ колхоз болоо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай болоходо Калининай нэрэмжэтэ колхозойхид олохон хүнөө фронтдо мордохуулаад, эндээ байгаашадынь «унаһан малгайгаа» абангүй хэдэн хүниие халажа хүдэлмэрилөө. Тиигэһэнэйнь ашаар колхозоймнай ажахы дайнай үедэ доошоо орожо һулараагүй, харин улам урган хүгжэһэн юм. Дайнай хойто тээ үндэр ургасын түлөө үсэд шангаар тэмсэжэ, 1947 ондо ехэхэн амжалта туйлаад, алдар сууда гараһан юм. Манай колхозой гурбан гэшүүндэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгогдоһон, олон хүн правительствын дээдэ шагналда хүртэһэн байна.

КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, колхознай ажахын ба соёл болбосоролойнгоо талаар улам һалбаран хүгжэжэ байнхай. Мүнөө манай колхоздо 404 бүлэ айл, 1324 хүн ажаһуудаг. Эндэ эхин, дунда һургуулинууд, амбулатори, больница, 5 магазинтай сельпо, малай эмнэлгын газар, 500 хүнэй һууритай клуб, библиотекэ, радиоузел бии. Колхозой ажал хүдэлмэри оньһон аргаар бүтээгдэдэг болоо. Таряалан дээрэ 20 трактор, олон комбайн болон бусад машинанууд хүдэлмэрилнэ. Колхозой хүсөөр баригдаһан 150 киловатт хүсэтэй гидроэлектростанци бии. Колхознай ашаанай 15 автомашинатай.

Мүнөө колхознай 23 058 хонитой, 2392 эбэртэ бодо малтай, 356 гахайтай, 586 моритой, 3600 шубуутай, 146 үнэгэтэй юм. 4304 гектар тарилгын газартай, тэрэнэй 3000 гектартань ороохото, 1270 гектартань—тэжээлэй культуранууд, 34 гектартань огородой эдеэн, хартаабха таригдана.

Адууһа малайнгаа тоое улам олошоруулхын хажуугаар, ашаг шэмыень улам дээшэлүүлхэ асуудалда анхарал ехээр хандуулагдана. Малай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэжэ, һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ амжалта туйлаа. Хэрбээ 1955 ондо эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэнь дунда жэшээгээр 25 центнер һү һааһан, 130 килограмм нооһо хайшалһан һаа, 1956 ондо 27 центнер һү һаагаа, 163 килограмм нооһо хайшалаа. 1957 ондо 100 гектар бүриин 33 центнер һүн һаагдаха юм, энэ жэлдэ 230 килограмм нооһон хайшалагдаа.

Һү, нооһо, мяха ехээр абадаг болоһоной ашаар колхозой олзо доход нилээд нэмэбэ. 1956 ондо мүнгэн олзомнай 2 809 374 түхэриг болоо һэн. Тиихэдэ гансахан нооһонһоо 1 225 845 түхэриг олзо ороһон, ажалта үдэр бүриин 6 түхэриг 25 мүнгэн хүртэһэн байна. Зарим колхознигууд (тэрэ тоодо Дугар Цыренов) ажалта үдэртөө 10 000 түхэриг абаһан байха юм.

Манай колхозой гэшүүд туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарнагүй. Бүри ехэ эдэбхи, зоригтойгоор ажаллана, Агуухэ Октябриин революциин 40 жэлэй ойе, колхозойнгоо тогтоһоор 30 жэлэй ойе ажалай ехэ бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

Г. Дамбаев,
Курумканай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозые эмхидхэгшэдэй нэгэн.

ЯРУУНЫН СОВХОЗДО

ГЭР БАЙРА ОЛООР БАРИГДАНА

Энэ жэлдэ совхозой нэгэдэхи, хоёрдохи фермэнүүдтэ нэгэ-нэгэ эхин һургуули, нэгэ-нэгэ хүүгэдэй ясли баригдаа. Совхозой центртэ магазин, пекарни баригдаад байнхай.

Хамта дээрээ эндэ хоёр-хоёр айлай байха зургаан гэр, гадна өөрын 45 гэр баригдаа юм.

ҮҮЛТЭРТЭ МАЛ ХУДАЛДАНА

1956—57 оной үе соо совхоз 360 толгой үүлтэртэ залуу мал худалдаһан байна. Энээнэйнь 210 толгойе Хориин совхоз худалдажа абаа, 50 толгойень аймагай колхозуудта худалдаа.

УҺАНАЙ ШУБУУ ҮСХЭНЭ

Уһанай шубуу үсхэбэрилжэ, шубуунай мяха гүрэндэ ехээр тушаана.

Энэ жэлдэ совхоз 30 центнер галуунай болон нугаһанай мяха гүрэндэ тушаагаа.

Мүнөө 300 гаран галуун, 800-гаад нугаһан совхозой шубуунай фермэдэ бии.

ТЭЖЭЭЛ ЕХЭЭР БЭЛДЭНЭ

Энэ жэлдэ совхоз 50 мянгаад центнер бүдүүн тэжээл бэлдэһэн, 6197 тонно силос дараһан байха юм. Мүн тэжээлэй турнепсын баян ургаса абтаа. Тиихэдэ үнеэн бүридэ 25 центнер бүдүүн тэжээл, хамта дээрээ 7 тонно шахуу силос, турнепс хүртэхөөр хараална.

Мүнөө тэжээл бэлдэлгэ үргэлжэлһөөр.

ГОРОДОЙХИН ТУҺАЛНА

Үбһэ таряанай үе соо совхозой хоёрдохи фермэдэ хүдэлхэ зуураа хэлхеэ-холбооной Бурят-Монголой конторын хүдэлмэрилэгшэд һайнаар ажаллана. Эдэнэр тоог дээрэ хүдэлхэдөө ороохо таряа сэбэрлэжэ, үдэрэйнгөө даабариие 130—150 процент дүүргэнэ.

Түрүүшүүлэй зэргэдэ Лида Другова, Зоя Дворникова болон бусад оролсоно.

Н. Жамбалов.

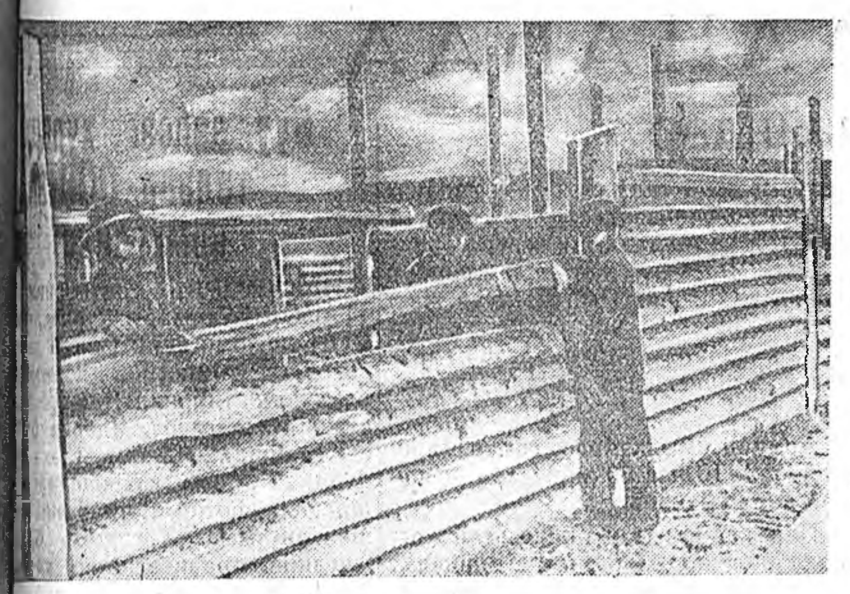

Үбэлжэлгын эхилтэр һайн бууса тухсэржэ дүүргэхын тулада Торийн ай-
й «Заветы Ильича» колхозой барилгашад 500 хонидой байха нэгэ бай-
түргэнөөр барижа байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) бригадир Ч. Бадмаев, дархашуул М. Цыбиков,
Ирбов гэгшэд ханын модо тааруулжа байна. **И. Нечаевай фото.**

айра байдалаа түбхинүүлжэ байнабди

ын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ үнеэдэй гүүртые даагша Ринчин Гурожаповай хөөрөөнһөө

Сагаан эдеэ элбэг дэлбэг болхүндэтэ зорилго малшадай урйбигдаа,—гэжэ нүхэр Гурожахөөрөөгөө захална:—Энэ зоые бэелүүлэлсэхын тулада мүн эй гүүртынхид оролдолго гара байдаг. Үүлтэртэ мал харуушадта бүри шанга эрилтэ таяна. Манай гүүртэ 77 үнеэтэй. шан бүхэн 11 үнеэ даажа хай.

йн ногоотой, уһаар элбэг ДооҮшөөтэй гэжэ газарта малаараа дагбди. Эндэхи бэлшээриин он шэмэтэй, уһанинь тунгаһайхан юм. Тиимэһээ зунай мал һайнаар таргалдаг, ашаг э ехээр үгэдэг байһаниинь нюй зондо мэдээжэ болоһоор эй юм. Зундаа бидэнэр үнеэгансашье бэлшээгээд байдаг э, талха тариянай зүйл, шрот он зелёнко гэхэ мэтые нэмэлтэ он эдюулэлсэдэг байнабди. эй ашаар жэлэй эхинһээ хойүнеэн бүриһөө дунда зэргээр а гаран литр һү һаагаад байи. Зарим түрүү һаалишад —ентина Казанцева, Тамара еева, Тамара Плисова, Мария шинина гэгшэд үнеэн бүриһөө а зэргээр 1100—1300 литр һү аа.

ангаяа зунай бэлшээриин үедэ е таргалуулха, ашаг шэмыень элүүлхэ гээшэ гансашье һаадай оролдосото ажалһаа бэмүн мал адуулагшын үнеэдээ һайнаар бэлшээһэнһээ болодог. ай гүүртын адуулгашан Петр монович Григорьев хүдэлмэри оролдосотойгоор хандажа, дые бэлшээридэ һайнаар сад г юм. Мал бэлшээхэ талаар дүй дүршэлтэй.

элшээриингээ газарые хододоо эжэ, үнеэдээ адуулдаг. Бэлринь хэдэн газар хэһэг хэһэгээр арилагданхай байдаг юм. Нэазарта үнеэд хоёр-гурбан үдэр бэлшээгдэнэ. Бэлшээрине ингэ эрэглэхэдэ, нэгэдэхеэр, түрүүн ээһэн газарта ногоониинь хэхоног соо һэргэжэ, үзүүр һорй боложо байһан ногооё үнеэд тайгаар эдидэг байна.

дна нүхэр Григорьев малые сагтань уһалха гэжэ ехээр орол г. Уһанай тунгалаг һайханиие бэдэржэ, малаа нэгэтэшье ангаадаггүй.

Оролдосотойгоор ажалладаг малшадаа али болохоор урмашуулжа байдагбди. Жэшээлхэдэ, Петр Филимонович колхозой правлениһээ хэды дахин шан абанхай.

Зунай бэлшээриин үедэ һайнаар таргалжа, мүнөө гүүртэдэмнай хүшэ муутай нэгэшье үнеэн үгы.

Мүнөө хюруу унажа, гол газарай ногоонойи шарлан хагдаржа эхилхэдэ үнеэдээ поли дээрэ бэлшээдэг болохомнай. Хуряагдаһан полиин солоомын узуурта намар малые бэлшээхэдэ зундаа абаһан хүшэсэ бүри шангадхадаг юм. Бидэнэр мүнөө намартаа малайнгаа бэлшээри һайнаар эмхидхэжэ, үнеэн бүхэниие тарганаар, һайн хүшэтэйгээр үбэлжэлгэдэ оруулха зорилготойбди.

Үнеэднай октябрь һараһаа эхилжэ тугалладаг. Тугаллаха үнеэе 50—60 хоногой турша соо шэргэнхэй ябуулжа амаруулха, хүшэ абхуулха хэрэгтэй. Тугаллаха үнеэдые һайнаар эдеэлүүлжэ, зүбөөр харууһалжа байха гээшэ тон шухала юм. Хүшэ һайнтай үнеэдэй тугалынь тобир һайн байдаг. Тиихэдэ мүн шэргэнхэй ябахадаа хүшэлжэ абаһан үнеэд тугаллаад һүтэй байдаг юм. Тиимэһээ шэргээһэн үнеэдээ туғаллалгадань бэлэдхэхэ хэрэгтэ һаналаа ехээр табидаг гээшэбди.

Мүнөө бидэнэр гүүртээрээ үбэлжөөнэйнгөө байрые заһажа, дулаалжа байнабди. Үбэлжөөнэймнай байра типовой. Теэд мүнөө жэл болотор оёорынь оёорлогдоогүй, газараараа байһан юм. Һаянай нүхэр Бальчуговай барилгын бригадынхид үнеэдэйнгээ байрые оёорложо, кормушкануудые бэлдэжэ байна. Мүнөө жэлдэ байра соо үбһэ тэжээл оруулха, мүн хог үбһэ, малай шабааһа газаашань гаргаха дүүжэн харгы табигдахань. Шэнэ байраяа октябрь һарын эхеэр түгэс бэлэн болгохо зорилготойбди.

Малдаа үбһэ тэжээл горьтой ехээр бэлдэжэ абахын түлөө колхозниგуудай тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэриие мүнөө болотор үргэлжэлүүлһээр.

А. Доноева бэшэжэ абаба.

УРАН ЗОХЕОЛОЙ БУЛАН

ДАМБА ЖАЛСАРАЕВ

НИИДЭЛГЭН

Самолёт һуха харайн,
бүмбэлзэһөөр шуумайна,
Сахилгаан хүсэтэ уушхандаа
дэгдэхын охи нэмээнэ.
Түрэлхид, хани нүхэдэй
даллаһан гарнууд-хойномнай.
Тодоод үргэхэ гэһэндэл,
газар гүйнэ урдаһаамнай.
Сэдьхэл хүдэлмэ үел—
ниидэлгын эхин — энэ!
Самолёт бэшэ зүрхэншни
өөрөө ниидэжэ эхилнэ.
Баяртай гэжэ самолёднай
доошонь дэбинэ даляараа.
Баһа зүрхэм тэрэниие нь
дабтана урин дулаанаар.
Дура буляама үндэр
Дунгяарма холуур шэртэнэш.
Дуулим ехэ газарнай
мүнөө альган дээрэхэнэш.
Тугаар һаяхан шамтай
зэргэлжэ байһан хүнүүд
Тэнгэриһээ доошо харахада
тон жэжэхэнүүд...
Тиихэдэнь би наадандаа холин,
хэлэнэб ниидэмэл зүрхэндөө:
«Тэнгэридэ байхадаа хэнһээшье
холо харахаш мүртөө.
Үлээшэ зон үнэхөөрөө
багахануд гэжэ һанагшабши,
Үлгыһөө далитай юумэдэл,
дээрэһээ уруу харагшабши».
Үндэр гээшэ һонинтой:
наранда ойрошог хэбэртэйш.
Үүлэнэй ерэбэл, дээгүүрнь
харайн гараха аргатайш.
Сэбэр, дулаан зөөлэн.
Стюардесса энсэбхилэн,
Сай лимонтой асарха.
Һажаадш абахада бэлэн...
Үгы даа! Түрэһэн газарнил
хүлым дүреөдэ хүргөө,
Үбсүүн дээрээ хүгжөөжэ,
иимэ дээрэ үргөө.
Тэнхээтэ сэбэр агаарынь
үндэртөө абажа ябадагби,
Тэнгэриин хэрэг бэшэ,
газарай хэрэг һанадагби,
Шуумай эдэ далинуудташ
зон шэди оруулаа,
Шухала захяа үгэжэ,
аянда шамай ябуулаа.
Хойноһоош этигэн хараашбол,
хожом асууха эрхэтэй.
Хари, һанаандань хүрөөгүй бол,
саашаа ниидэхэш бэрхэтэй...
Хурдан самолёт ниидэнэ.
Зүрхэн урагшаа зоринхой.
Хооһон зүрхэн бэшэ,
хэды ехые багтаанхайб!
Амидаралта наранай туяашье,
ажалша, газарай байдалшье,
Амарагай халуун озолгошье,
хүүгэдэй хүхюун энеэдэншье.
Гуниғшье тэндэ багтадаг —
өөрыншье, бэшэшье —
Өөрынхеэ булижа шадахаш —
һулаар ургаһан бэшэлши.
Дандаа нүхэдтөө туһалхаш —
шуһандаш тэрэ шэнгээтэй.
Далита энэ зүрхэн
хамаг һайнда сэлеэтэй.
Гансал муу юумэндэ
зүрхэндэш һуури бү олдог!
Газарнай диваажан бэшэ —
элдэб юумэ болодог.
Алтандал эльһэн соошье һаань,
үнэниие хаанаш таняарай
Алтан гадартай байгаашье һаань,
худалые хэзээш илгаарай...
Өөдэгүй зүрхэн үндэртэ
өөдэрхэн тархяа эрьедэг
Өөхэ ургажа эхилбэл,
өөдэлхөө болёо гэлсэдэг...
Сарюун бата зүрхэн соом
түсэбүүд, түсэбүүд бурьянхай.
Самолёт урагшаа ниидэнэ.
Зүрхэм урагшаа зоринхой...

Д. ХИЛТУХИН

Бурят басаган елүүр дээрэ

Бургааһанай мүшэр
Бурзан сэн бун болонхой.
Хүдөө талаар
Хүнгэрэг саһан тогтонхой.
Үүрэй туяан
Үргэн дайдые һэреэжэ,
Үглөөгүүр болобо,
Үглөөнэй һэбшээ үлеэжэ.
Шэмэрүүн хүйтэн
Шэхэ хасар шэмхэнэ.
Шэлдэл ялагар
Сыдэгэр елүүр шэнхинэнэ.
Ехээр гайхааб
Елүүр дээрэ хараалби:
Халтиржа ябаа,
Холшор басаган, бурят.
Бэень тэгшэ,
Бэрхээр һолжорхо гээшэнь!
Конькигаа залана
Хойшонь, алиш тээшэнь.
Жэгүүртэй юумэдэл
Жэгтэй хурдаар хиидэнэ.
Далитай шубуундал
Дээгүүр гэхээр ниидэнэ.
Хэзээнэй иимэ
Хүнгэн спортсменка болонхойб?
Хойноһоонь тэсэнгүй
Харайлгажа ошонхойб.
Эсэхые мэдэнгүй
Эсхэнэб мүльһэ тэшүүрээр
Энэ үглөөе
Эрхим жаргални гэхээр.

Ута солхооб угзараашад

Нажарай намжар сагта амараад, редакцияа ерэмсээрээ, дурамбай, компас, авторучка гэхэ зэргын хэрэгсэлээ абаад, Селендума сэб сэхэ оробоб.

Ябаһан газартаа ямар нэгэн гайхалтай ушаралтай тохёолдодог хүн гээшэ хаб. Үйлсөөр алхалжа ябатарни, харгыем хүндэлэн хара хөөшхэ бэшэ, харин һүхэ хюрөө үргэлһэн һогтуушаг хүнүүд гарашабал даа. Тэдэнэр һубарилдаһаар, Селендумын сельпо руу ошобо. Иимэ багжагар хүнүүд аад, гэгээн сагаан үдэр дунда һүрэглэн юундэ ябаа гээшэб гэжэ гайхааб. Хүйхэрлиг хүнүүд магазинай эбэрэй скамейкэ дээрэ, хоройн һургааг дээрэ жэрылдэжэ һууһан турлаагууд шэнгеэр, даан-гаан дабаналдана.

—Ухаянгүй ехэ мүнгэ угзарагдаа!

—Бамбагар мүнгэ бажууха заяатай байгдаа!

—Аманда ороһон өөхэ хэлээрээ түлхижэ болоногүйл...

Тэдэнэр тунгаасагүйгөөр хөөрэлдэжэ-хөөрэлдэжэ, олон гэрнүүдэй углуу тохойгоор дахасалдан, үшөө саашаа алхалалдаба.

Хажуудамни тэдэниие хаража байһан, уршагта аашануудтань урмаа хухаранхай олон зонтой хөөрэлдөөд, иигэжэ тодоруулааб:

Селендума дээрэ хара амяа хараһан хүнүүд олиггүй олошоронхой. Июниин эхиндэ эгээл эдэнэр—Вершинин Георгий, Югов Алексей Иннокентий хоёр, Максимов Алексей, Никифоров Анатолий гэдэгүүд Селендумын сельпогой түрүүлэгшэ Цынгунов Мижитдоржын талараһенъ танижа, юумэ хадагалдаг нүхэн склад аяар 18 мянган түхэригөөр бариха гэжэ хэлсээ хэһэн байгаа. Архидахынгаа хажуугаар, аалиханаар хүдэлжэ, августын 15-да ажалаа дүүргэмсээрээ тоосоогоо тоб байса тооложо абаһан гэхэ. Цынгунов Мижитдоржи гээшэ богони болхёор бодожо, ниитын мүнгэ гаргашалдаг хүн байһаниинь эндэһээ элирнэ: хараагүй байтар хаагуурше һабардахадаа магадгүй тэдэ хүйхэрнүүдынь Тамчын уһалалгын системэ барилгада хүдэлгэгдэжэ байһан экскаваторай заһабарилгаһаа гарахые отожо байгаад, Виктор Шишмарёв гэдэг экскаваторщигай хото руу хоёр шэл архи гулдируулаад, гүрэнэй машинаар хахад үдэрэй туршада 2854 түхэриг сэнтэй газарай хүдэлмэри бүтээлгэһэн байгаа. Адар мантан экскаваторай арьяганажа байхада, советскэ техникэ хэрэглэхэеэ мэдэдэггүй Цынгуновай хүтэлдэг сельпоһоо тэдэ хүйхэрнүүдэй хармаан руу ута солхообууд урилдан ошожо байгаа. Ута солхооб угзараашадай дунда түрбэлгүй түргэдүү Максимов гээшэнь гэр бүлэеэ хаяад гүйһэнэйнгөө түлөө алимент түлэдэг хүн аад, ажал хэһэн табельдаа гэнэн залуу Никифоровайнгаа нэрэ бэшүүлжэ, бирагүй мүнгэ һамгандаа түлэдэг байна. Олзын алба налог үлүү түлэжэ байһанаа гэнтэ Никифоровынь ойлгожорхёод, Максимовтаяа «халбагаа хахараад», һамар сохихоёо «артельһээ» арилһан байгаа ха.

Совхозой учётчик байһан аад, энэ жэлэй эхиндэ хүдэлмэреэ хаяһан Аюшеев Юндэн гэжэ «аманиинь аталга, хэлэниинь хэдэргэ» хүн мүнөө тэдэ хүйхэрнүүдэй ноёниинь болонхой. Тэдэнэр 20 мянган түхэригөөр ясли заһабарилха хэлсээ Селендумын поселково Советтэй хээд ута солхообуудые угзаржа байна. Арад зоной хүзүүн дээрэ ами хоолоо тэжээхэ хүсэлтэй хүнүүдтэй тэмсэжэ байһан сагта поселково Советэй түрүүлэгшэ Чойдоновой иимэ хүйхэрнүүдтэй хэлсээ хээд байһань гэмшэлтэй. Ута солхооб угзараашадта «урга хаяхаар» болоо бэшэ аал?!

М. Тархаев.

ҺААХАРУУ ТҮРҮҮЛЭГШЭ:

— Нүхэр, шагныш, намайгаа:
Нүхэн склад газаагаа
Бэрхэл хадаа шадажа,
Бэлээр, түргөөр малтуулааб!

САҢАҢААНЬ ХАРЮУСАБА:

— Хамар дороо харадаггүй,
Хазажа хүсэд шададаггүй,
Техникын хүсэ мэдэдэггүй,
Тэнэг лэ амитан байнаш даа!

ХҮДӨӨГЭЙ КИНОМЕХАНИК

олхозой центрһээ холо бэшэхэурдуурнь урдадаг Анаа голые элэн түргэбшэ янзаар табигдаябаган дугы дээгүүр хоёр хүн э таладахи полиин станһаа хэй гаража ерэнэ. Тиигэжэ ябаа тэдэнэр хаһаг тэргэдэ хүрин мори оруулангай, залуу ороүнэй тэбхэр түмэр хайрсагуу голой хойто бэедэ буулгажаыень харажархёод:

-Киномеханик хүбүүмнай бэ? Энхэ талын станда кино хахаяа ошожо ябана ха юм. Тэээ туһалалсая,—гэлдээд, ябаа түргэдхэнэ.

-Тэргэдэмнн уһан орохо хэбэр-Тиихэдэнь кинолентэнүүдээ, апатураа ябагаар зөөжэ гаргахамһалалсагты,—гээд эдэнэй ерээ урмашан, хүдэршэг, үргэн этэй, сэлмэг, хурсахан нюдэүбүүн хэлэнэ. Уданшьегүй эдэгурбуулан хамһажа байгаад ратура, лентэтэй хайрсагуудые ай урда бэедэ зөөбэ. Тиигээд механик хүбүүн тэргэдээ һууголые гарсаар гаталхадань, эй була дээгүүр уһан гаража, э соонь орон алдаба.

ээл энэ үедэ намжаа сэлмэг рай үдэр барагдаха тээшээ боой, үдэшэлэн хүйтэбэр һалхин а, шингтэй амисхаалаар һэбэ. Арюунда орохоёо байһан барууин хойто халзан хадын о оройдо ошонхой, дээрэһээ галжархиһан улаан гуулин иг шэнги гоёор харагдан, уртажа байгаа һэн.

Киномеханик хүбүүн хамһалсаһан нүхэдтөө баясхалан хүргөөд, хүрин хээрээ ташуурдаһаар саашалба. Энэмнай Хоринн аймагай «Путь Сталина» колхозой Энхэ таладахи полиин станда кино харуулхаяа ошожо ябаһан Геннадий Агильдин гээшэ.

...Нэмжээ үргэн тариалангай дунда оршодог Энхэ таладахи полиин стан. Эндэ ургаса хуряажа байһан олонхи колхозниگууд, механизаторнууд; мүн колхоздо туһалхаяа городһоо, аймагһаа ерэгшэд байрланхай. Киномеханик ерэжэ «Хоёр океанай нюуса» гэһэн үнгэтэ фильмын соносхол бүри үглөөгүүр нягаад ошоһыень хүн бүхэн мэдэнхэй, шамдагай шангаханаар хүдэлмэриlжэ үнжэһэн байба. Геннадий Агильдин станда хүрэжэ ерэһэн дары аппаратура, экранаа тодхожо, туршажа үзэжэрхёод, киногой эхилтэр тоог дээрэ ошожо хүдэлмэрилхөөр шиидэбэ.

Үдэрөөр ябажа ажалладаг һаалиша эхэнэрнүүд тэрэ үеэр бусахадаа, «үсэгэлдэр энэ картиные центртээ хараа һэмди. Ехэл һонин кино, эрхэбэшэ харагты» гэлдэнэ. Уданшьегүй тоог дээрэ үдэрэй халаанай хүдэлмэри дүүрэжэ, һүниин халаанда хүдэлхэ зон халажа ерэнэ. Мүн хээрэ ажаллаһан хүнүүд бусажа, стан дээрэ шууяатай, хүхюутэй болоно. Киногой ерэһэндэ баярлаһан багашуул механигай урда хойнонь орожо ябаад дахана, гүйлдэнэ. Түбһэндэ һонюушархуу зариманиинь аппаратураһаа һаланагүй.

Станһаа зүүлжээ зуугаад сажанай газарта байдаг тоог дээрэ зернопульт, транспортёрнуудые хүдэлгэһэн «ЗИД-5» маркын багахан моторнуудай хүршэгэнэхэ абяан таһарнагүй. Мүн баһа энэ абяантай аялга нэгэдэһэн мэтээр:

Энхэ талын станда,
Эмниг бором сойгоотой.
Энэл минии зүрхэндэ,
Эжэл гансам шунанхай,—гэһэн

ирагуу огсом дууе намжаа үдэшын һонор агаар дамжуулна.

— Удааршамнай дуутайханаар ажаллажа байнал. Түргэхэн сайлаад, киногой гараха газарта суглараая, — гэжэ бригадир Рэгдэн шамдуулба.

Кино харуулжа эхилхынгээ урдахана Геннадий Агильдин фильмын удхые тобшоор хөөрэжэ үгөөд, фильмээ харуулжа оробо.

— Еһоор лэ болоо гээшэ ха даа! Хээрэ үбһэндэшье ябахадаа, центрынхидһээ дутуугүйгөөр кино хаража, радио шагнажа байха!—гээд нэгэ үбгэн хүхиһэндөө, механик хүбүүнэй урин зулгы абари зангые, ажал хүдэлмэриие магтан байжа мандa хөөрэбэ.

Нээрээшье, Геннадий Агильдин аймагай центртэ ажаллажа байһанаа, хүдөөгэй зондо кино харуулхаяа һайн дураараа гараһаар колхозниگууд, механизаторнуудай дунда хүндэтэй хүлеэгдэдэг айлшаниинь болонхой юм. Мүнөө «Путь Сталина», Хрущевой нэрэмжэтэ колхозуудай гэшүүдтэ, эндэ хүдэлмэрилдэг механизаторнуудта хоёрдохи жэлээ кино харуулна. Киногоо соносхоһон сагтаа, һайнаар тодо элеэр харуулдаг, хүн зонтой хөөрэлдэжэ һанамжа, дурадхалыень хараадаа абадаг юм. Хаана, ямар кино, хэдындэ харуулһанаа, хүнүүдэй ямар кино хараха хүсэлэнтэй байһые өөрынгөө туcхай дансада бэшэдэг. Мүн баһа шэнэ фильмнүүдэй хэзээ гараһые мэдэжэ абаад, тэрэниие эрхэбэшэ харуулха гэжэ оролдодог, эрилтэ хэдэг байна.

— Иимэ дэбтэртэй ябахада һайн юм,—гээд Геннадий Агильдин хүрин хальһатай, зузааншаг тетрадяа һарбайба. Тэрээн соонь колхозниگуудта харуулһан фильмнүүдэй нэрэ бэшээтэй. Мүн «Путь Сталина» колхозой Хотогортохи гүүртын һаалишадай эрилтээр «Үүлтэртэ үнеэдэй фермэ», «Кукуруза—малай шэмэтэ тэжээл», «Караваево совхоз» гэхэ мэтэ хүдөө ажахын фильмнүүдые культбазада харуулаа һэн.

Геннадий Агильдин колхозниگуудта кино харуулаад, ажалаа хизаарладаггүй. Кино харагшадай конференци, һонин фильмнүүдэй кинофестиваль эмхидхэдэг, соёл гэгээрэлэй бусад хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Нүхэр Агильдин тиигэжэ аймаг доторoo түрүү, ажал хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэһэн юм. Анаагай хүдөөгэй клубай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, клубые даагша Радна Цыреновтэй нягта холбоотойгоор, бэе бэедээ туһалалсан ажаллана. Колхозой правлениин, партийна организациин зүгһөө ямар нэгэн хэмжээ ябуулга хараалхадань, клубта наада зугаагай, лекци, элидхэлэй эмхидхэгдэхэдэнь, хэрэгтэй болохо кинокартиные эртээнһээ захижа асаруулаад, суглаанай гү, али лекци, элидхэлэй һүүлээр харуулдаг байна. Мүн советскэ киноискусствын аша туһа, амжалта тухай зондо өөрөө хөөрэжэ үгэдэг.

Тиихэдэ хүдөөгэй клубые даагша Радна Цыренов киногой гарахые эртээнһээ, уран гоё афиша зуража соносходог, кино һаадгүйгөөр гаргалгада туһалдаг юм. Колхозой правлени, парторганизаци киномеханигай ажалые хүндэтэйдэ тооложо, гүүртэ, бригадаар ябахынь тула мори унаагаар хангадаг, хэрэгтэй сагтань машинашье үгэдэг байна.

Киномеханик Геннадий Агильдин зундаа, намартаа тэжээл бэлэдхэжэ, ургаса хуряажа ябаһан колхозниگуудта, механизаторнуудта ошожо, олон удаа элдэб кинокартинануудые харуулаа.

—«Путь Сталина» колхоздо ажаллахада ёһоор даа. Теэд энэ, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Борисов яһала эрдэмтэй, юумэ мэдэхэшье хүн аад, гэшүүдтээ кино харуулха гэжэ оролдодоггүй, маанадые дэмжэхэһээ байха, бидэндэ хэрзэгы шэрүүнээр хандадаг. Зонойнь хүсэлые хангажа, түрүүлэгшынь дурагүйшье һаа, кино абаашажа харуулдагбди, тэрэгүй һаа...,— гээд нүхэр Агильдин үгэсэ дүүргэнгүй таһалжархина.

Геннадий Агильдин кино харуулха, мүнгэ оруулха түсэбөө һара бүхэндэ үлүүлэн дүүргэдэг. Киноаппаратураяа ходо һайнаар абажа ябадаг, эмдэржэ һаатаха ушар үзэгдөөгүй юм. Эгээл тиимэһээ, Хориин аймгүйсэдкомой культурын таһаг эрхим механик Геннадий Агильдиниие Хүндэлэлэй дэбтэртэ, самбарта бэшэһэн байна. Мүн үнэн сэхэ ажалайнгаа түлөө үнгэрэгшэ хабар ороной түб хото—Москвада Бүхэроссин культурын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөндэ хабаадажа ерээ һэн.

Өөрынгөө ажалай мэргэжэл шадабариие, дүй дүршэлые һая ерэһэн залуу киномеханигуудта дамжуулан үгэхэ гэжэ оролдодог юм.

Тиимэһээ, хүдөө нютагта ябуулагдадаг соёл гэгээрэлэй хүдэлмэридэ эдэбхитэй һайнаар хабаададаг эрхим киномеханик Геннадий Агильдинай жэшээтэ ажалые һайшаан тэмдэглэмээр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Геннадий Агильдин.

Ц. ДАНДАРОВ.

Хүгжэмшын 70 наһанай ой

Улан-Удын үхибүүдэй хүгжэмэй һургуулиин, П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин хүдэлмэрилэгшэд үнинэй багша Вера Дмитриевна Обыденнаягай түрэһэнһөө хойшо 70 жэлэйнь ойе баяр ёһололой оршон байдалда һаяхан тэмдэглэбэ. Вера Дмитриевна 46 жэлэй туршада залуу үетэниие хүгжэмшэд болгон һургажа байна.

Бүри бага наһанһаа хойшо хүгжэм ехээр һонирходог байгаа. Профессор-пианист Л. В. Николаевай хүтэлбэреэр консерваторидо һуража байхадаа, хүгжэмшын мэргэжэл шудалаа һэн.

Нүхэр В. Д. Обыденная манай республикада 1920 онһоо хойшо хүдэлнэ. Эндэ Арадай гэгээрэлэй комиссариадай дэргэдэ хүгжэмэй һургуули эмхидхэлсэһэн юм. Искусствын техникумдэ, һүүлээрнь хүгжэмэй-театрын училищида, үхибүүдэй хүгжэмэй һургуулида олон жэл хүдэлмэрилөө.

Манай республикада хүгжэм дэлгэрүүлэн хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнгаа түлөө Вера Дмитриевна Ажалай Улаан тугай орденоор, олон грамотануудаар шагнагдаа. БМАССР-эй искусствын Габьяата ажал-ябуулагша гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэдэ хүртэнхэй. Олон тоото шабинарынь Ленинград, Новосибирск, Свердловск городуудай консерваториную дүүргээ, мүнөөшье тэндэ һуража байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Вера Дмитриевна Обыденная хүгжэмэй училищиин 4-дэхи курсын студентка Нина Танцыревада хүгжэм заажа байна.

Е. Пахутовагай
фото-текст.

Шатаршадай уулзалга

«Динамо» гэжэ республиканска Совет һаяхан шатаршадай уулзалга үнгэргэбэ. Энэ уулзалгада 7 командын шатаршад түрүү һууриин түлөө мүрысэһэн байна.

Нэгэдэхи спортивна коллективэй шатаршад энэ уулзалгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ, илалта туйлаба.

Эдэнэй командада дамжуулгын шан барюулагдаа. Мүн командын шатаршадта грамотанууд үгтөө.

Д. Аюшеева.

Футболоор облпрофсоведэй кубок абахын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ «Байкал» бүлгэмэй футболистнууд түрүү һуури эзэлээ. Энэ командада облпрофсоведэй дамжуулгын кубок грамотатайгаар барюулагдаа. Тэрэшэлэн, командын гэшүүдтэ облпрофсоведэй грамота барюулагдаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Байкал» бүлгэмэй футболистнууд. **Л. Хайдуровай** фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Хитад арадай агуу ехэ һайндэр

ПЕКИН, октябриин 1. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаһаар найман жэлэй ойтой дашарамдуулан, Пекиндэ Тяньаньмынь гэжэ талмай дээрэ октябриин 1-дэ сэрэгэй парад ба жагсаал болоо.

Хонгор дулаан, наратай һайхан үдэр байба. КНР-эй түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дун, КНР-эй түрүүлэгшын орлогшо Чжу Дэ, ВСНП-гэй саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшэ Лю Шао-ци, гүрэнэй соведэй премьер Чжоу Энь-лай болон Хитадай Коммунистическэ партиин, арадай правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд, арадай-сүлөөрэлгын армиин маршалнууд, СССР-эй Верховно Соведэй делегациие толгойлогшо А. Б. Аристов, Венгриин правительственна делегациие толгойлогшо Я. Кадар, Болгариин правительственна делегациие толгойлогшо А. Югов, Чехословакиин парламентска делегациие толгойлогшо З. Фирлингер, Югославиин парламентска делегациие толгойлогшо П. Стамболич, Бирмын нүхэдэй делегациие толгойлогшо У Мьинт Теин, урдань Индонезиин вице-президент байһан д-р М. Хатта гэгшэд үглөөнэй 10 часта түбэй трибуна дээрэ гарана.

Пекинэй арадай комитедэй түрүүлэгшэ Пынь Чжэнь эгсэ 10 часта һайндэрэй эхилһэн тухай соносхоно. Баяр ёһололой хүгжэм, һүүлээрнь КНР-эй Гүрэнэй гимн зэдэлнэ.

Артиллерийскэ салюдай хэгдэһэнэй һүүлээр КНР-эй Оборонын министр маршал Пын Дэ-хуай маршын хүгжэм доро талмай дээрэ гарана. Пекинско-Тяньцзиньска сэрэгэй округой командалагша генерал-полковник Ян Чэн-у тэрээндэ рапорт үгэнэ. Һүүлээрнь Пын Дэ-хуай жагсаад байһан сэрэгүүдэй урдуур ябаад, удаань трибуна дээрэ гаража, сугларагшадта хандан үгэ хэлэбэ.

Армиин нэгэдхэмэл оркестр марш наадана. 10 час 30 минутада сэрэгэй парад эхилээ.

Парадай һүүлээр ажалшадай жагсаал боложо, тэрээндэнь ниислэл хотын хахад миллион хүн хабаадаһан байна.

КНР-эй байгуулагдаһаар 8 жэлэй ойдо зорюулагдаһан найр наадан бүхы орон дотор болоо.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XII сесси

Генеральна комитедтэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 30. (ТАСС). Сентябриин 30-да Генеральна Комитедэй заседани боложо, «Гүрэнүүдэй эбтэй эетэйгээр зэргэ оршон байха тухай деклараци» гэжэ Советскэ Союзай дурадхаһан асуудал ООН-эй Генеральна Ассамблейн XII сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулха гэжэ заседани дээрэ шиидхэгдээ. Арба нэгэн делегаци—СССР-эй, Чехословакиин, Иранай, Цейлоной, Тунисай, Филиппинын, Таиландын, Голландиин, Гватемалын; Венесуэлын, США-гэй делегацинууд энэ асуудалые зүбшэхэ зүйлдэ оруулхын түлөө дуугаа үгөө. Чанкайшист буруушаажа голосовалаа. Англи, Франци, Парагвай гурбанай делегацинууд һаналаа бараа.

Мүн лэ «Атомна, водородно буу зэбсэгэй туршалгые «уласхоорондын хиналта доро болюулха тухай» гэһэн Советскэ Союзай дурадхалые Ассамблейн зүбшэхэ зүйлдэ оруулха гэжэ Генеральна Комитет арсангүйгөөр шиидхэбэ. Ассамблейн зүбшэхэ зүйлдэ энэ асуудалые оруулжа болохогүй гэжэ хэлэхэ ямаршье үндэһэгүй дээрэһээ, баруун оронуудай түлөөлэгшэд, мүн тэдэниие дууряан дагадаг делегацинууд энэ асуудалай айхабтар шухала, хойшолуулагдашагүй яаралтай байгаашье һаань, буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалай подпункт болгожо тэрэниие зүбшэн хэлсэхэ гэһэн шиидхэбэри Комитедээр абхуулба. Харин буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал политическэ комитедтэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна. СССР, Чехословаки, Цейлон гурбанай делегаци энэ шиидхэбэриие буруушаан голосовалаа.

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 30. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн сентябриин 30-най үглөөнэй пленарна заседани дээрэ юрэнхы политическэ асуудалнуудаар Аргентинын, БССР-эй, Эфиопиин болон Венесуэлын түлөөлэгшэд үгэ хэлээ.

Сентябриин 30-най үдэрэй заседани дээрэ колониализмые үгы хэхэ гэһэн Зүүн зүгэй арадуудай эрилтэ эрид шууд табигдаба.

Мароккын Гадаадын хэрэгүүдэй министр Ахмед Баллафредж энэ эрилтые тодоруулжа табиһан байна. Колониальна системые дары түргэн усадхахын түлөө Мароккын правительство тэмсэнэ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Урдань колони байһан оронуудай экономикые гартаа абаха ябадалые буруушаан Мароккын түлөөлэгшэ хэлээ. Оронуудай экономикыень гартаа абаха гэһэн һэдэлгэ шэнэ колониализмын түхэл шэнжэ мүн. Зарим агуу ехэ гүрэнүүд гээгдэнги оронуудта туһаламжа үзүүлхэ зуураа, эдэ оронуудай эрхэ сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдалые үгы хэхые оролдоно гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Алжирай арадта эсэргүү Франциин хэжэ байһан дайе Мароккын делегат буруушаагаа. ООН-эй Генеральна Ассамблейн үнгэрэгшэ сессиһээ хойшо Алжиртахи байдал багаханааршье һайжараагүй, харин бүри муудаһан байна. Генеральна Ассамблейн резолюци дүүргэгдээгүй. Алжир тухай асуудалые Алжирай арадай хабаадалгагүйгөөр шиидхэхэ гэһэн Франциин һэдэлгэ ямаршье үрэ дүнгүй байха гэжэ минии правительство тоолоно гэжэ Баллафредж мэдүүлээ.

Мүн Алжир тухай асуудалаар Пакистанай делегат Фирозхан Нун хэлэһэн байна. Гэбэшье, СЕАТО-до ородог дээрэһээ энэ ороной түлөөлэгшэ Алжирай арадай үнэн зүб тэмсэлые бодото һайнаар дэмжэбэгүй.

ООН-эй Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын бэшэ гэшүүд һунгагдаба

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 1. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн октябриин 1-нэй пленарна заседани дээрэ Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын бэшэ гурбан гэшүүд һунгагдаа. Панама, Канада болон Япон гурбан һунгагдаа.

Индиин вице-президент Радхакришнан нютагаа бусаа

ДЕЛИ, октябриин 1. (ТАСС). Камбоджа, Лаос, Вьетнамай Демократическа Республика, Хитадай Арадай Республика болон Монголдо айлшалһан Индиин вице-президент Радхакришнан октябриин 1-дэ Дели бусажа ерээ.

Аргентина. Мар-дель-Платын үйлсэнүүдэй нэгэндэ.

ТАСС-эй фотохронико.

Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй комиссида

НЬЮ-ЙОРК, октябриин (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха та ООН-эй комиссиин үдэрэй засе дээрэ тус комиссиин подкомите элидхэл октябриин 1-дэ зүбшэн сэжэ дүүргэгдэбэ. Ядерна буу сэг саашадаашье бүтээгдэхэ ёһо атомна буу зэбсэг саашадаашье шагдаха ёһотой, тиимэһээнь энэ шалгануудые үнгэргэхэ боло Англиин правительство харал байна гэжэ Англиин түлөөл Нобл мэдүүлээ.

Мүн Колумбиин, Швециин, гай, Кубын түлөөлэгшэд засе дээрэ үгэ хэлээ.

Буу зэбсэг хуряаха талаар О эй комисси подкомитедэй эли лыень шагнаһанайнгаа һүүлээр, рэниие саашадань зүбшэн хэлс хын тулада Аюулгүйн Соведтэ лон Генеральна Ассамблейдэ жуулан үгэхэ гэжэ шиидхэбэ.

НЬЮ-ЙОРК, октябриин (ТАСС). Энэ оной хабар, зун дондо хүдэлһэн подкомитедэй э хэлнүүдые хаража үзэхын түл буу зэбсэг хуряаха талаар ООН комиссиин заседани советскэ деле циин дурадхалаар сентябриин 30 болоо.

США-гэй түлөөлэгшэ Лодж, Ф циин түлөөлэгшэ Пико, Кана түлөөлэгшэ Ритчи, Австралиин лөөлэгшэ Кэзи гэгшэд буу зэ хуряаха талаар Советскэ Со оруулһан дурадхалнуудые бу шааһан, атомна, водородно бу сэгые хорихо уялга абахаһаа ха ёһотойбди гэжэ мэдүүлһэн на. Үгэ хэлэһэн эдэ түлөөлэ энээнһээ урагша баруун ороны баримталдаг һанамжадань нэгэ шэнэ зүйл нэмээгүй.

СССР-эй түлөөлэгшэ А. А. С лев таба һараһаа үлүү сагта хү һэн подкомитедэй дүн гаргаха раа, иигэжэ мэдүүлбэ: подком дэй элидхэлнүүдые анхаралта хаража үзөөд, Генеральна Асс блейн XII сессидэ өөрынгөө эли лые дамжуулан үгэхэ, тиигэжэ нөө үеын шухалын шухала асу болохо буу зэбсэг хуряаха т асуудалые бүхы оронуудай деле цинуудта зүбшэн хэлсэхэ арга о хо гээшэ комиссиин зорилго му жэ советскэ делегаци тоолоно. хы оронуудай түлөөлэгшэдэй асуудалые зүбшэн хэлсэхэдэ, тэ нэй олонхинь туһатай һайн ду халнуудые оруулха гэжэ бидэ найданабди.

Бидэнэр буу зэбсэг хуряаха, на буу зэбсэгые хорихо тухай далаар тусхай дурадхалну оруулаабди, тэдэ дурадхалну бүхы дэлхэйн арадуудай үзэмж табинабди, энэ дурадхалну гансал советскэ арадай бэшэ, хэ бусад оронуудай арадуудай аша һада зорюулагданхай гэжэ А. А болев хэлээ.

Һүүлээрнь буу зэбсэг хуряаха лаар ООН-эй комиссиин үглөө заседани дүүрэө.

Буржес-Монуриин правительство буру һүрөө

ЛОНДОН, октябриин 1. (ТАС Рейтер агентствын мэдээсэһэ ёһоор, Алжирай саашадаа ямар лохо тухай правительствын зо һон хуулиин проект абхуулхын лөө национальна суглаанда боло голосованиин һүүлээр Буржес-Мо риин правительство үсэгэлдэр шэлэн буруу һүрөө. Правительст түлөө 253 хүн голосовалһан, тии 279 депутат, тэрэ тоодо коммун депутадууд тэрэниие буруу дуугаа үгэһэн байна.

Алжир тухай хуулиин проек Франциин болон Алжирай олон тэ буруушааһан байна. Юундэй хэдэ, энэ проект алжир арадай туһадань харша, тиихэдэ тэдэ түлөөлэгшэдгүйгөөр зохёогд байха юм. Мүн баруун үзэлтэй гээдүүдшье Алжир тухай хуул проектые буруушаагаа. Юундэб хэдэ, Алжирта бага сагыншье олгоо һаа, энэнь Франциин коло листнуудые ехээр хохидуулха ба гэжэ тэдэнэр тоолоно. Али али талын ехээр дураа гутахаар проект зохёохо гэһэн правитель вын һэдэлгын буруу һүрэһэн ту голосованиин үрэ дүн харуулна.

Министрнүүдэй Соведэй Тү лэгшэ Буржес-Монури правите ствыемнай тушаалһаань буулга гэһэн мэдүүлгэ республикын пре дент Рене Котидо бариба. Гэбэш президент правительствые туша һаань үшөө буулгаадүй байна.

ХАРГАНТЫН ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

Ново-Селенгинск тосхонһоо баруу урагшаа зүглэн асфальт харгыгаар ябажа, Харганта гэжэ дүшэ модоной газарта хүрэхэдэ Үбэр Зөөхэйн сомоной Энгельсын нэрэмжэтэ артелиин газар таряалан захалдаг. Харгын хоёр талаар нэмжын байһан таряалан дээрэ трактор машинын абяан таһарнагүй.

Таряалангай талмайнуудаар жэрыжэ һунаһан ваалнууд үдын наранда үе—үе болоод лэ алтан шаргал үнгөөр толотон харагдана. Үсэгэлдэрхэнэ һалхинда долгитон байһан шэниисэ мүнөө амяарлан хадагдаад, узууртаа хэбтэнэ. Ваалнууд болгогдоод байхадаа ороoһо таряан улам эдеэшэн хатадаг, агрономуудай хэлэдэгэй ёһоор, зохид шанарта хүрэжэ, таряан һайнаар сохигдодог.

Колхозой центрһээ тухайлхада зургаа модоной газарта харгыһаа урагшаа гаража, халзан добые дабажа гарахатаймнай сасуу таряа хадажа ябаһан лафетнэ жаткые шэрэһэн солбон «Беларусь» ташалан руу шармайн ороно...

Машинист Илья Бадмаевай хубсаһаншье тооһондо дарагдаһан, нюурыншье тооһон болошонхой, наранда шатажа, хүрин улаан шарайншье ойлгогдохоор бэшэ. Тэрэнэй хурса нюдэнүүдынь зөөлэхэнөөр, мүн гайхангяар маниие харана.

—Намда тиимэ һайрхахаар юумэн байхагүй,—гэжэ тэрэ хэлэнэ. Хүршэ хоёрдохи комплексно бригадын машинист Тамжан Цыцыков үдэр соо заримдаа 25 гектар хүрэтэр хадана. Харин бидэнэр үдэртөө 20 гектарһаа холо үлүүлэн гарганагүйбди. Минии нүхэр тракторист Амагаланай ажалые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Таряа хуряалга дээрэ ажаллажа эхилхэһээ хойшо «түмэр хүлэгнай эрхэжэ, эсэжэ» байгаагүй юм.

—Сэхыень хэлэбэл, абаһаар хадахадамнай таряамнай нойтобор шиигтэй байжа, урагшамнай ехэ табяагүй, тэрэгүй һаа...—гээд Амагалан Тогтохоев хэһэн ажалаа шамарланги хэбэртэй хөөрэнэ. — Һүүлшын үдэрнүүдтэ таряалангай талмайн хэды хадалиг, ташагай байгаашье һаань, 15 гектар хадаха даалгабариингаа орондо 20 гектар хаданабди.

Ямар арга ажалдаа хэрэглэжэ, амжалта туйладаг тухайгаа хөөрэхыень Илья Бадмаевта хандабабди.

—Ажалай тиимэ «нюуса» бидэнэртэ байхагүй,—гэжэ тэрэ харюусана. Ажалайнгаа забһарлалгые зүбөөр хэрэглэжэ, агрегадайнгаа оньһонуудые наринаар харууһалдагбди. Тэрэгүй һаа юун болохо гээшэб? Манай механизаторнуудай ажалһаа таряа хуряалга горьтойгоор дулдыдадагынь мэдээжэ. Тиимэһээ хүдэлмэрилөөл хадаа һайса хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй. Муугаар ажаллаха эрхэ манда байхагүй!

Машинист Илья Бадмаевай хэлэһэн һүүлшын үгэнүүд хэды юрөөр хэлэгдэбэшье, тэрэнэй хэды онсо удхатай байһандань хэн этигэхэгүй гээшэб? Тэрэнэй хэлэһэн эдэ үгэнүүд эгээл манай үргэн ороной ажалша, хүдэлмэришэ зоной нэгэн һанал бодолтой тааралданги бэшэ гү?..

—Зай хүбүүд,—гэжэ ехэл өөрын шэгөөр нэгэдэхи комплексно бригадые даагша Д. Ц. Очиров залуу механизаторнуудта хандана,—хахад үдэр соо багсаахада 10 гаран гектар хадаа ёһотойт. Теэд мүнөөдэр эндэхээ бүлтыень хуряажа шадаха гээшэ гүт? Хараад үзэхэдэ, 18 гектарһаа доошо бэшэ үлөө хэбэртэй.

Харин һайнаар ябабал һүниин тэн багта барагсаан хадаха тухайгаа Илья Амагалан хоёр шэбшэн хөөрэлдэнэд,— Юрэдөөл, Дондок Цыреторович, энээнээ дууһангүй бригадада бусахагүйбди,—гээд Илья Бадмаев батаар найдуулаа.

—Тон зохид! Тиигээл һаа бэрхэнүүд болохот! —гэжэ нүхэр Очиров тэдэнэй зоригтой байһандань ехэл баярлаһан янзатай энеэбхилбэ.

Харгыдаа ябахадаа Дондок Цыреторович машинист Илья Бадмаев тухай сэдьхэл ханангяар, тэрэнэй Илькэдэ 1952 ондо 6 һарын комбайнерай курсада һуража ерэһэнэйнгээ һүүлдэ Сүхын МТС-эй механизатор боложо, жэл бүри түрэл нютагтаа ерэжэ хүдэлмэрилдэг тухайнь, нёдондо жэлдэ комбайнаар таряа сэхэ хуряалгада сезонойнгоо даалгабариие 100 гектараар үлүүлхэһээ гадна, түрүүшынхеэ жаткаар 155 гектар ороoһо таряа амяарлан хуряажа, бага бэшэ амжалта туйлаһан тухайнь хөөрэнэ. Мүнөөшье таряа хуряалгада нүхэдэйнгөө дунда түрүүлжэ ябана. Социалистическэ мүрысөөнэй арбан хоногой дүнгэй ёһоор Илья Бадмаев Амагалан Тогтохоев хоёр түрүү һуурида гаража, МТС-эй дирекци ба парторганизациин дамжуулгын улаан вымпелдэ, мүн 150 түхэриг мүнгэн шанда хүртэһэн тухай аймагай «Улаан Сэлэнгэ» газетын хуудаһанда толилогдоһониень уншаа ёһотойт,—гэжэ Дондок Цыреторович намда хандан хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.—Юун гэжэ хэлэхэб, бэрхэ шуумгай хүн даа! Ильяшни манай Нуур Түхэмэй нютагаймнай хүбүүн гээшэ,—гэжэ тэрэ ехэл омогорхоһон янзатай нэмэнэ.

Залуу машинист Бадмаевай хэжэ байһан ажалые хараад үзэхэдэ үнэхөөрөөшье омогорхохоор. Амяарлан хадаһан таряаень харахада: доогууршье, сэбэрээр, нэгэшье таряа гээгдэлдэ оруулангүй сабшагданхай. Бодотол һайн ажал.

Колхозой таряалан дээрэ ажаллажа байһан Сүхын МТС-эй бэшэшье механизаторнууд арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Жэшээлхэдэ, лафетнэ жаткын машинист Т. Цыцыков, комбайнернууд В. Киргизов, Б. Галданов гэгшэд үдэр бүхэндэ даалгабаряа 120 — 160 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз 1360 шахуу гектарта ороoһото культурануудай тарилга хэһэн байгаа. Мүнөө сентябриин 28-най байдалаар хадалгаяа дүүргээд байнхай. Мүнөө хадагдаһан таряагаа суглуулан сохижо байна. Гектар бүриһөө 8—9 центнер шэниисэ хуряан абана. Энэ хүдэлмэри мүн лэ муу бэшээр эмхидхэгдэнхэй. Зүгөөр ороoһо таряа хатааха, сэбэрлэхэ ехэ тоог дээрэхи хүдэлмэриие хүсэд оньһожоруулхын түлөө колхозой правлени бодото хэмжээ абаа.

Ороoһо таряа амяарлан хуряалга хадаа сэхэ хуряалгада оробол ямар аша туһатай байһан тухай тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Дансорунов иигэжэ мэдүүлбэ: — Колхознай нёдондо жэлдэ эхилжэ, түрүүшынхеэ амяарлан хуряалгые хэрэглээ һэн. Энэ аргаар 360 гектар ороoһото культурануудые хуряаһан байнабди. Амяарлан хуряагдаһанай ашаар лэ багсаахада гектар бүриһөө 2—3 центнер ехэ таряа абтаһан байна. Жэшээлхэдэ, хоёрдохи комплексно бригадын таряалангай нэгэ талмайн 18 гектар шэниисые амяарлан хуряахадамнай, гектарһаа 13,6 центнер абтаһан байгаа һаа, мүн лэ энэ талмайн 8 гектарта сэхэ хуряахадамнай гектарһаа 11 центнер таряан абтаа. Тиихэтэй хамта, амяарлан хуряалгада хүдэлмэри нилээдгүй хүнгэдхэгдэжэ, өөрынь үнэ сэн яһала хүнгэдхэгдэдэг байһаниiень тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Одоол тиимэһээ энэ жэлдэ амяарлан хуряалгадамнай правлени онсо анхаралаа хандуулна.

Мүнөө жэлдэ Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз 2 мянга зуугаад центнер таряа гүрэндөө тушааха уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын тула хамаг хүсэ шадалаа элсүүлэн, таряа хуряалгаяа үргэн далайсатайгаар ябуулжа байна.

Ц. БАЛДАНОВ.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНО

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-65, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Ч 00545. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 570